

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

R 22/2017

Cabinet Ministru

PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR
SECRETAR GENERAL

Nr. înreg. 7443.../22.06.2017

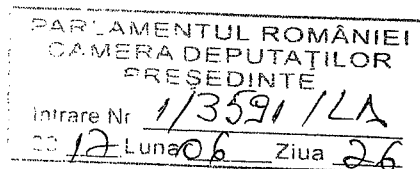
Nr. 2/3240/P/28.06.2017

Către: Domnului Nicolae-Liviu DRAGNEA

Președinte

Parlamentul României

Camera Deputaților

S.G.
[Signature]

Ref.: Raportul privind starea învățământului superior în România - 2016

Stimate Domnule Președinte,

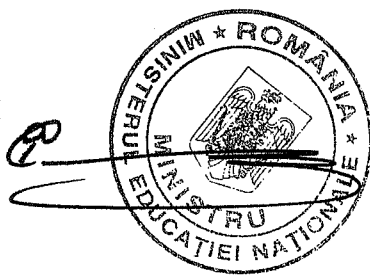
DST pt BPR
[Signature]

Vă transmitem alăturat, în conformitate cu prevederile Legii educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, Raportul privind starea învățământului superior în România - 2016.

Mulțumindu-vă pentru colaborare, vă asigur, Stimate Domnule Președinte, de toată considerația mea.

Pavel NĂSTASE

P - Ministru

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

Raport

privind starea învățământului superior

în România

2016

CUPRINS

CAPITOLUL 1. Analiza sistemului de învățământ superior din perspectiva indicatorilor de bază

I. Rețeaua instituțiilor de învățământ superior.....	4
II. Participarea la învățământul superior	6
II.1. Evoluția efectivelor de persoane înscrise în învățământul superior	6
II.2. Durata medie de frecvență a învățământului superior	19
II.3. Rata specifică de cuprindere pe vârste.....	19
II.4. Rata brută de cuprindere	21
III. Rezultate ale învățării în învățământul superior.....	22
III.1. Rezultate ale studenților din învățământul superior de licență	22
III.2. Absolvenți ai învățământului superior	23
IV. Resurse umane în învățământul superior.....	26
IV.1. Evoluția efectivelor de personal din învățământul superior	26
IV.2. Distribuția pe funcții didactice a personalului din învățământul superior.....	27
IV.3. Ponderea personalului didactic feminin	28
IV.4. Numărul de studenți ce revine unui cadru didactic	29

CAPITOLUL 2. Rezultate și acțiuni relevante desfășurate în anul universitar 2015 - 2016

I. Asigurarea cadrului normativ necesar funcționării sistemului de învățământ superior și a suportului instituțional pentru dezvoltare	31
II. Facilitarea tranziției de la învățământul secundar la învățământul superior (programul ROSE).....	31
III. Asigurarea accesului egal și creșterea participării în învățământul superior	32
IV. Susținerea integrității și îmbunătățirea activității consiliilor academice; garantarea autonomiei universitare, asociată cu răspunderea publică.....	32
V. Creșterea competitivității instituțiilor de învățământ superior prin îmbunătățirea calității și a finanțării bazate pe criterii obiective.....	34
VI. Corelarea programelor de studii universitare cu cerințele angajatorilor.....	36
VII. Promovarea parteneriatelor și consolidarea învățării pe tot parcursul vieții.....	37
VIII. Internaționalizarea învățământului superior	38
IX. Creșterea transparenței și consultarea cu toate părțile interesate.....	42
X. Crearea cadrului instituțional pentru monitorizarea și evaluarea măsurilor cuprinse în Strategia Națională pentru Învățământ Terțiar 2015 - 2020	43

CAPITOLUL 3. Priorități ale învățământului superior pentru 2017

I. Asigurarea cadrului normativ pentru funcționarea optimă a sistemului de învățământ superior.....	44
II. Asigurarea accesului egal și creșterea participării în învățământul superior printr-o abordare mai bine ținută a nevoilor tinerilor	44
III. Promovarea guvernancei universitare	45
IV. Creșterea relevanței programelor de studii și a competitivității instituțiilor de învățământ superior prin îmbunătățirea calității și a finanțării universitare	45
V. Corelarea programelor de studii universitare cu cerințele angajatorilor și dezvoltarea abilităților antreprenoriale ale studenților prin proiecte de afaceri, parteneriate și societăți antreprenoriale	46
VI. Consolidarea parteneriatelor între universități, mediul socioeconomic și sectorul nonguvernamental inclusiv prin dezvoltarea de programe de învățare pe tot parcursul vieții	46
VII. Susținerea internaționalizării învățământului superior și consolidarea relațiilor internaționale.....	47
VIII. Modernizarea infrastructurii universitare și utilizarea de tehnologii IT.....	47
IX. Monitorizarea măsurilor cuprinse în Strategia Națională pentru Învățământ Terțiar 2015 – 2020.....	48
Lista Tabelelor	51
Lista Graficelor	52
Lista de abrevieri	53

CAPITOLUL 1. Analiza sistemului de învățământ superior din perspectiva indicatorilor de bază

I. Rețeaua instituțiilor de învățământ superior

La nivelul anului 2015/2016, sistemul național cuprindea 99 de instituții de învățământ superior, în cadrul cărora funcționau 567 facultăți. Învățământul de stat este reprezentat în peste 56% dintre instituțiile de învățământ superior și în 72% din totalul facultăților.

Distribuția instituțiilor de învățământ superior pe forme de proprietate evidențiază următoarele date pentru anul universitar 2015/2016: 56 instituții de învățământ superior de stat și 43 instituții de învățământ superior private, cu 409 facultăți de stat și 158 facultăți private. **Procentajul cel mai ridicat** al instituțiilor de învățământ superior și al studenților este prezent în **municipiul București**, care cuprinde peste un sfert (26,7%) dintre studenții din învățământul de stat și peste jumătate (56,5%) dintre studenții din învățământul privat.

Tabel 1. Rețeaua sistemului național de învățământ superior, perioada 2009 - 2015

	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016
Nr. instituții de învățământ superior (acreditate și autorizate provizoriu), din care:	108	108	108	107	103	101	99
- proprietate publică	56	56	56	55	55	55	56
- proprietate privată	52	52	52	52	48	46	43
Nr. facultăți, din care:	624	629	614	596	590	583	567
- proprietate publică	417	422	410	405	405	403	409
- proprietate privată	207	207	204	191	185	180	158

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2009-2016.

Se evidențiază **evoluția descrescătoare a rețelei de învățământ superior** în ultimii patru ani, determinată în primul rând de scăderea numărului de universități și facultăți private, concomitent cu păstrarea în aceeași parametri a rețelei de învățământ superior de stat. De altfel, în anul universitar 2015/2016 s-a înregistrat cea mai drastică scădere a numărului de facultăți private (22 de facultăți față de anul universitar anterior).

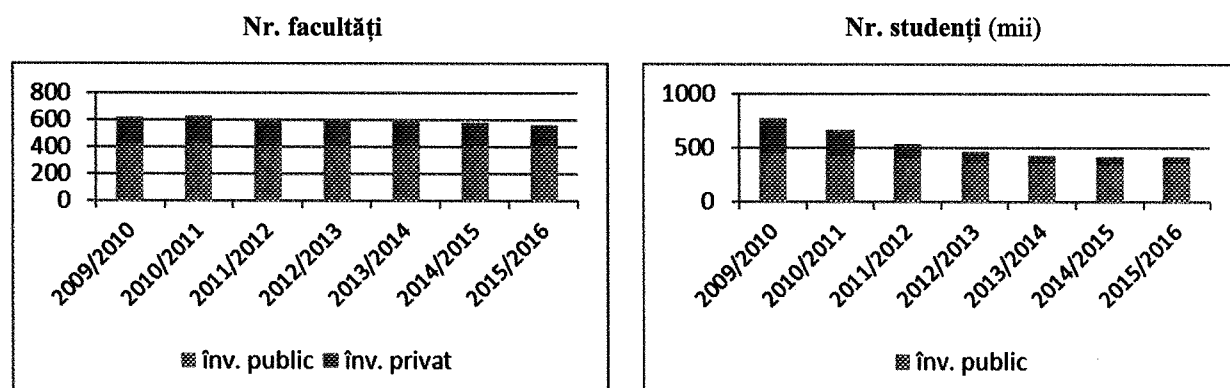
Evoluția descrescătoare a instituțiilor de învățământ superior în ultimii ani este corelată cu **tendențele înregistrate la nivelul efectivelor de studenți**. Astfel, în ultimii șapte ani, efectivele de studenți înscriși în învățământul superior de licență au scăzut la aproape jumătate, cu aproape un sfert în învățământul superior de stat și peste 80% în cel privat.

Tabel 2. Numărul de studenți înscriși în învățământ superior de licență, perioada 2009-2015 (mii)

	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
Nr. studenți în învățământul de licență, din care:	775,3	673,0	539,9	464,6	433,2	411,2	410,7
- proprietate publică	453,0	433,1	399,5	364,9	354,0	345,3	351,5
- proprietate privată	322,3	239,9	140,4	99,7	79,2	65,9	59,2

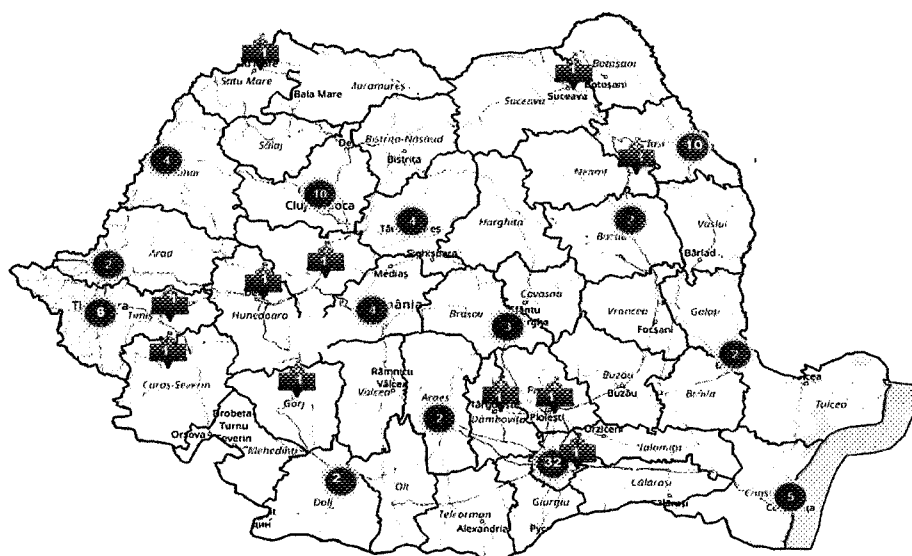
Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2009-2016.

Fig. 1. Evoluția numărului de facultăți și a numărului de studenți înscriși în învățământul superior de licență, perioada 2009-2015

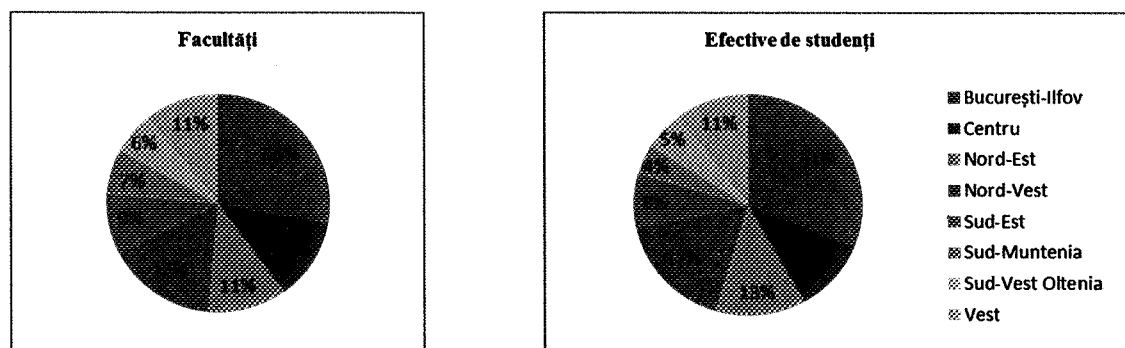
Informațiile privind **distribuția teritorială a instituțiilor de învățământ superior** evidențiază asigurarea unui acces deschis la educația de nivel superior. Sistemul național de învățământ superior acoperă municipiul București și 37 de județe; nu există instituții de învățământ superior/ facultăți/ structuri în județele Botoșani, Giurgiu, Tulcea și Vaslui. Învățământul de stat, ciclul de licență, este organizat în instituții din 46 municipii și orașe, iar învățământul privat în 33 de municipii și orașe și într-o localitate din mediul rural.

Distributia teritorială a universităților din România 2015 -2016

Sursa: Număr universități 2015/2016 - date INS

Fig. 2. Distribuția pe regiuni de dezvoltare a facultăților și a studenților cuprinși în învățământul superior de licență, 2015/2016

II. Participarea la învățământul superior

II.1. Evoluția efectivelor de persoane înscrise în învățământul superior

În anul universitar 2015/2016, în sistemul de învățământ superior din România au fost înmatriculate 535,2 mii persoane, dintre care peste trei sferturi erau înscrise la ciclul licență. 86,9% din totalul studenților urmau programe de studii în învățământul superior de stat.

• Context demografic

În ultimii ani, se constată evoluții demografice negative în ceea ce privește populația rezidentă de vârste corespunzătoare învățământului superior, înregistrându-se scăderi de până la 25 p.p. între anii 2009 și 2015. Evoluția demografică reprezintă unul dintre factorii de context care influențează fluctuația efectivelor de persoane înscrise în învățământul superior.

Tabel 3. Evoluția populației rezidente în România, perioada 2009-2015

Vârsta	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Diferența 2015/2009
18 ani	227861	222926	221448	223557	220890	213826	213034	-6,5%
19 ani	238034	229483	224353	221427	221500	219931	213071	-10,5%
20 ani	240636	234442	229098	224703	219136	220349	218497	-9,2%
21 ani	275015	272534	261683	239278	222444	217781	218438	-20,6%
22 ani	289143	287533	287588	269367	237338	221178	215549	-25,5%
23 ani	294960	293037	291735	288613	267517	235946	218478	-25,9%
24 ani	292625	291600	290843	290181	287033	265844	232248	-20,6%
25-29 ani	1320958	1309551	1306861	1326630	1368581	1399152	1388899	5,1%
30-34 ani	1538484	1532749	1522832	1485686	1424680	1367664	1325448	-13,8%
34+	7235529	7195845	7160257	7146544	7156809	7146644	7108502	-1,8%

Sursa: Baza de date privind populația rezidentă din România la data de 1 iulie, INS, 2009-2016.

- **Context educațional**

În anul universitar 2015/2016, în instituțiile de învățământ superior din România erau înmatriculate **535,2 mii persoane**, cu 1,2 p.p. (6,4 mii persoane) mai puțin decât în anul universitar precedent. Din totalul persoanelor înscrise în învățământul superior în anul 2015/2016, 76,7% urmau programe de studii universitare de licență, 20% – programe de studii universitare de masterat, 3,2% – programe de studii universitare de doctorat, iar mai puțin de 0,5% – programe de studii postuniversitare (programe postdoctorale, programe de studii aprofundate și academice postuniversitare, programe de studii postuniversitare de specializare). S-a continuat trendul descendent al ultimilor ani, dar amploarea fenomenului a fost mult mai redusă.

Tabel 4. Numărul persoanelor înscrise în învățământul superior, pe programe de studii, perioada 2013-2015

	Total	Programe de studii				Ponderea studenților din licență
		Licență	Masterat	Doctorat	Programe postuniversitare	
	Anul universitar 2013/2014					
Total	578725	433234	114254	20011	11226	74,9%
Public	485168	353988	101175	19792	10213	73,0%
Privat	93557	79246	13079	219	1013	84,7%
	Anul universitar 2014/2015					
Total	541653	411229	107092	18777	4555	75,9%
Public	464149	345336	95860	18513	4440	74,4%
Privat	77504	65893	11232	264	115	85,0%
	Anul universitar 2015/2016					
Total	535218	410697	104739	17156	2626	76,7%
Public	465012	351450	94129	16971	2462	75,6%
Privat	70206	59247	10610	185	164	84,4%
	Diferența între anii 2015/2016 și 2014/2015 (procente)					
Total	-1,2%	-0,1%	-2,2%	-8,6%	-42,3%	1,1%
Public	0,2%	1,8%	-1,8%	-8,3%	-44,5%	1,6%
Privat	-9,4%	-10,1%	-5,5%	-29,9%	42,6%	-0,7%

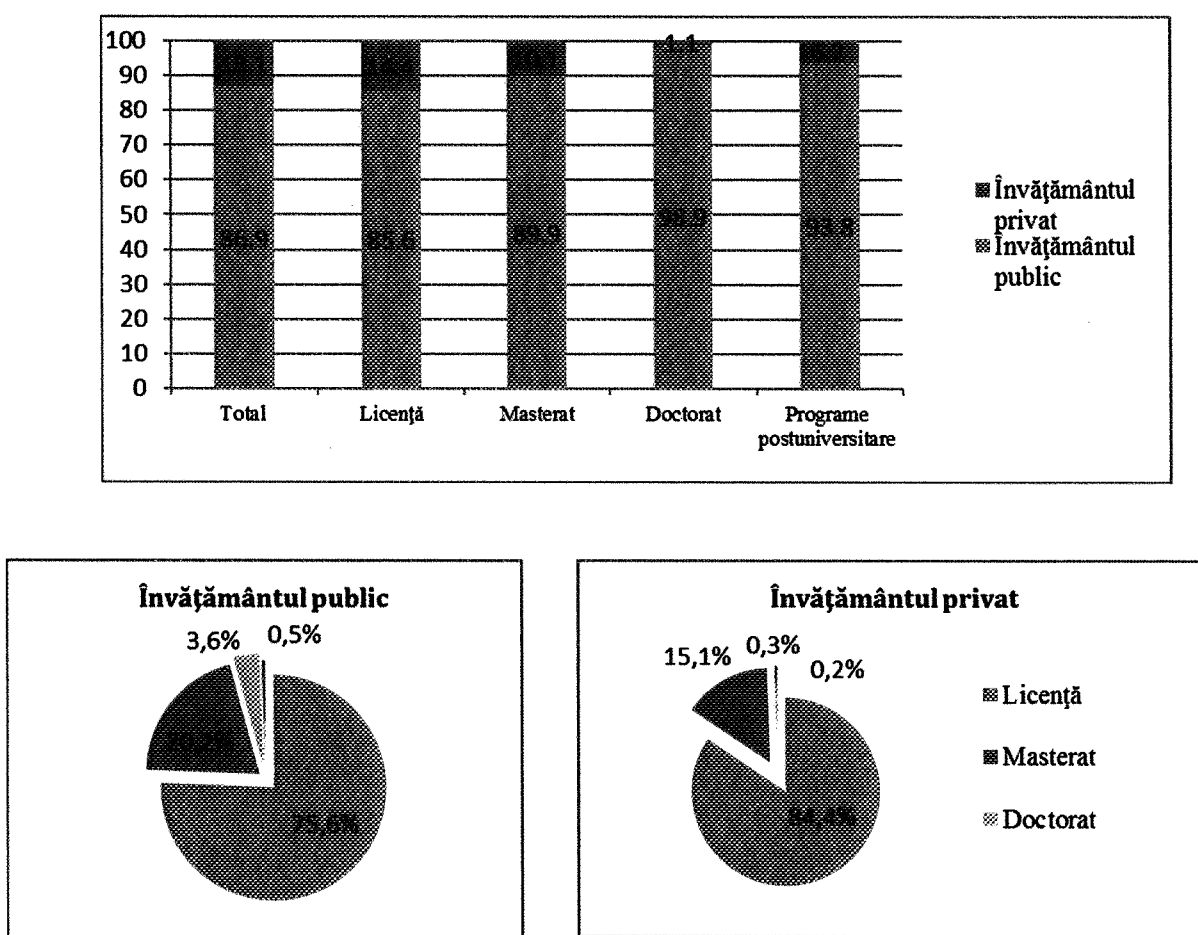
Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2016.

La nivel general, scăderile față de anul anterior au avut ponderi diferite în funcție de tipul de program de studii universitare (licență – 0,1 p.p.; masterat – 2,2 p.p.; doctorat – 8,6 p.p.). Ca și în anii precedenți, numărul de cursanți ai programelor postuniversitare a înregistrat o scădere drastică (42,3 p.p. față de anul anterior), o posibilă explicație constând în faptul că ruta educațională în învățământul superior prevede continuitatea celor trei cicluri de studii – licență, masterat, doctorat – diminuându-se astfel numărul posibilor cursanți la aceste programe de studii.

Scăderea efectivelor de studenți s-a manifestat diferit în învățământul de stat și în cel privat. Astfel, învățământul superior de stat a înregistrat o creștere ușoară a numărului de studenți din programele de licență și scăderi ușoare la celelalte programe, mai accentuate la nivelul celor postuniversitare. În învățământul privat s-au înscris mai puțini studenți la programele de licență, masterat și doctorat, dar a crescut ponderea persoanelor înscrise în programele postuniversitare.

Din totalul persoanelor înscrise în învățământul superior, aproape 87% urmau programe de studii în instituții de stat și puțin peste 13% în învățământul privat. Numeric, reducerea numărului de înmatriculări este din ce în ce mai vizibilă în instituțiile de învățământ superior private, care au ajuns în ultimul an universitar peste 70.000 de studenți înmatriculați.

Fig. 3. Distribuția persoanelor înscrise în învățământul superior, pe programe de studii și pe forme de proprietate, 2015/2016

II.1.1. Ciclul I – studii universitare de licență

Efectivele de studenți înscriși în învățământul superior de licență au continuat tendința de scădere înregistrată în ultimii ani, dar reducerile au fost mai mici. Numărul studenților înscriși în învățământul superior de licență, în anul 2015/2016, a fost de 410.697, cu doar 0,1% (532 studenți) mai puțin față de anul anterior. Scăderea numărului de înmatriculări este mai evidentă în instituțiile de învățământ superior private.

Tabel 5. Evoluția numărului de studenți înscriși în învățământul superior de licență, perioada 2009-2015 (mii)

An universitar	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016
Număr total de studenți în învățământul superior	1098,2	999,5	871,8	705,3	578,7	541,7	535,2
Număr studenți în licență	775,3	673,0	539,9	464,6	433,2	411,2	410,7

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2009-2016.

Scăderea numărului de înmatriculări de la un an la altul a fost determinată de un complex de factori: ponderi mai reduse de absolvenți de liceu care au promovat examenul de bacalaureat; număr mai mic de persoane care aleg să urmeze simultan mai mult de un program de studii universitare (spre deosebire de anii anteriori); scăderea demografică a populației de vârstă teoretică de școlarizare la acest nivel de studiu (19-23 ani). Alte posibile cauze care au condus la scăderea drastică a numărului de studenți se referă la rata crescută de părăsire timpurie a sistemului educațional preuniversitar și la fenomenul migrației externe, care afectează dimensiunea coortei ce poate să acceadă la acest nivel educațional. De asemenea, accesul mai larg la învățământul postliceal, necondiționat de promovarea examenului de bacalaureat, este un alt posibil factor ce a influențat scăderea efectivelor de studenți. Comparativ cu învățământul superior, evoluția acestui nivel de învățământ a cunoscut o creștere spectaculoasă, atrăgând de la un an la altul din ce în ce mai mulți beneficiari – de la 55,5 mii persoane în anul școlar 2009/2010 la 92,4 mii persoane în 2015/2016.

- **Efective de studenți, pe forme de învățământ**

Din numărul total al studenților înscriși în învățământul superior de licență, **peste 90% frecventează forma de învățământ de zi**, aproape 6% sunt înscriși la forma de învățământ la distanță, iar aproape 4% învățământul cu frecvență redusă. Evoluția efectivelor de studenți înscriși în învățământul superior de licență, în diferite forme de învățământ, evidențiază o creștere semnificativă a opțiunilor pentru învățământul de zi. Reducerea numărului de studenți care frecventează cursurile de licență în forme alternative (învățământ cu frecvență redusă, învățământ la distanță) poate fi considerat un indicator al scăderii flexibilității rutelor de formare.

Tabel 6. Evoluția numărului de studenți înscriși în învățământul superior de licență, pe forme de învățământ, perioada 2009-2015

An universitar	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016
	Număr						
Total studenți, din care:	775319	673001	539852	464592	433234	411229	410697
- în învățământul de zi	562105	513491	442613	401099	381944	367376	370939
- în învățământul seral	1626	995	592	439	260	144	26
- în învățământul cu frecvență redusă	132654	94239	46628	26346	20519	17113	15644
- în învățământul deschis la distanță	78934	64276	50019	36708	30511	26596	24088

	%						
Total studenți, din care:	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
- în învățământul de zi	72,5%	76,3%	82,0%	86,3%	88,2%	89,3%	90,3%
- în învățământul seral	0,2%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%
- în învățământul cu frecvență redusă	17,1%	14,0%	8,6%	5,7%	4,7%	4,2%	3,8%
- în învățământul deschis la distanță	10,2%	9,6%	9,3%	7,9%	7,0%	6,5%	5,9%

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2009-2016.

- **Efective de studenți, pe forme de proprietate**

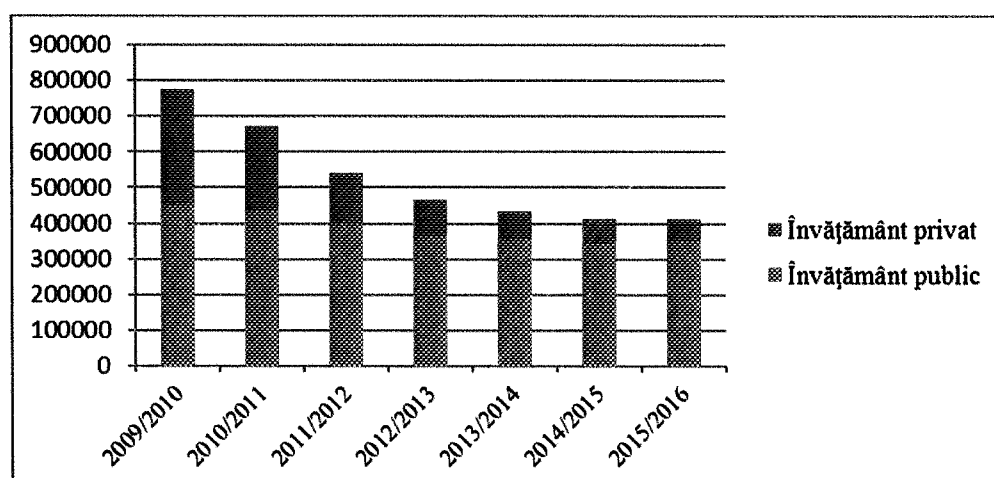
Diminuarea efectivelor de studenți din ciclul de licență s-a manifestat diferit, **în funcție de forma de proprietate**. Astfel, dacă în anul universitar 2009/2010 ponderea studenților din învățământul privat de licență în totalul studenților era de 41,6%, în anul 2015/2016 acest procent a ajuns la doar 14,4%.

Tabel 7. Evoluția numărului de studenți înscriși în învățământul superior de licență, pe forme de proprietate, perioada 2009-2015

	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
	Număr						
Total	775319	673001	539852	464592	433234	411229	410697
Public	452982	433063	399464	364916	353988	345336	351450
Privat	322337	239938	140388	99676	79246	65893	59247
	%						
Total	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Public	58,4%	64,3%	74,0%	78,5%	81,7%	84,0%	85,6%
Privat	41,6%	35,7%	26,0%	21,5%	18,3%	16,0%	14,4%

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2009-2016.

Fig. 4. Distribuția numărului de studenți înmatriculați în învățământul superior de licență, pe forme de proprietate, perioada 2009-2015

- **Efective de studenți, în funcție de țara de proveniență**

În funcție de țara de proveniență, datele se distribuie astfel: 94,5% din totalul studenților înscriși în învățământul superior de licență sunt români, iar 5,5% sunt studenți străini. Comparativ cu anii anteriori, ponderea studenților străini este în ușoară creștere în învățământul superior de stat și în scădere la nivelul învățământului superior privat. Cei mai mulți dintre studenții străini provin din țări din Europa (62,9%), apoi din Asia (22,6%) și din Africa (13,0%).

Tabel 8. Evoluția numărului de studenți înscriși în învățământul superior de licență, în funcție de țara de origine, pe forme de proprietate, perioada 2013-2015

	Număr studenți			Ponderea în funcție de țară	
	Total	Studenți români	Studenți străini	Studenți români	Studenți străini
An universitar 2013/2014					
Total	433234	412405	20829	95,2%	4,8%
Public	353988	335204	18784	94,7%	5,3%
Privat	79246	77201	2045	97,4%	2,6%
An universitar 2014/2015					
Total	411229	389545	21684	94,7%	5,3%
Public	345336	326105	19231	94,4%	5,6%
Privat	65893	63440	2453	96,3%	3,7%
An universitar 2015/2016					
Total	410697	388110	22587	94,5%	5,5%
Public	351450	330873	20577	94,1%	5,9%
Privat	59247	57237	2010	96,6%	3,4%

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2015.

- **Efective de studenți, pe domenii de studii**

Compatibilizarea domeniilor de studii la nivel european a constituit unul din principalele obiective ale procesului Bologna. În scopul flexibilizării accesului la programele de studii, al asigurării mobilității studenților și a forței de muncă calificate în plan național și european, începând cu anul 2014, raportările statistice la nivel european utilizează grupe de specializări, în conformitate cu *ISCED-F 2013 International Standard Classification of Education: Fields of Education detailed levels*. La această nouă referință s-a aliniat și sistemul de indicatori gestionați de Institutul Național de Statistică din România, care, începând cu anul 2014/2015, a trecut de la monitorizarea distribuției studenților **pe profiluri de studii** la analiza distribuției acestora **pe grupe de specializări**.

Pentru perioada 2009-2013, analiza distribuției studenților **pe profiluri de studii** evidențiază anumite tendințe: scăderea treptată a ponderii studenților înscriși la profilurile juridic și economic; creșterea constantă a ponderii studenților înscriși la profilurile tehnic, agricol, medical; păstrarea unor ponderi relativ constante în cazul învățământului superior universitar.

Aceste tendințe au fost determinate, pe de o parte, de schimbările ce au intervenit în orientarea facultăților/studentilor în acord cu piața muncii (de la profilurile tradiționale la alte profiluri solicitate mai mult de angajatori), iar pe de altă parte de reducerile masive de studenți înregistrate în ultimii ani la nivelul învățământului privat (care este încă orientat cu preponderență spre cele două domenii tradiționale: economic și juridic).

Tabel 9. Evoluția numărului de studenți înscriși în învățământul superior de licență, pe profiluri de studii, perioada 2009 - 2013

An universitar	Număr					%				
	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014
Total	775319	673001	539852	464592	433234	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Tehnic	157171	149610	141462	128454	122368	20,3%	22,2%	26,2%	27,6%	28,2%
Agricol	11692	10822	11195	11478	12023	1,5%	1,6%	2,1%	2,5%	2,8%
Economic	223961	170217	114703	92653	80360	28,9%	25,3%	21,2%	19,9%	18,5%
Juridic	112621	96148	67698	48974	42595	14,5%	14,3%	12,5%	10,5%	9,8%
Medical	50059	54375	54545	55777	56666	6,5%	8,1%	10,1%	12,0%	13,1%
Universitar	210126	182442	141789	119526	111703	27,1%	27,1%	26,3%	25,7%	25,8%
Artistic	9689	9387	8460	7730	7519	1,2%	1,4%	1,6%	1,7%	1,7%

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2011-2014.

La nivelul ultimilor doi ani universitari, distribuția studenților pe grupe de specializări de bază evidențiază ponderi mai mari la anumite domenii: 23,5% studenți urmează programe de licență în cadrul grupei de specializări *Afaceri, administrație și drept* (în ușoară scădere de la un an la altul), 22% - în grupa de specializări *Inginerie, prelucrare și construcții* și 15,6% - în grupa *Sănătate și asistență socială* (ambele grupe în ușoară scădere de la un an la altul).

Tabel 10. Evoluția numărului de studenți înscriși în învățământul superior de licență, pe grupe de specializări (conform noii clasificări ISCED-F), perioada 2014-2015

	Număr		%		Diferența
	2014/2015	2015/2016	2014/2015	2015/2016	
Total	411229	410697	100,0%	100,0%	-
Științele educației	10809	11977	2,6%	2,9%	0,3%
Arte și științe umaniste	35079	35541	8,5%	8,7%	0,2%
Științe sociale, jurnalism și informații	30993	32493	7,5%	7,9%	0,4%
Afaceri, administrație și drept	104416	96550	25,4%	23,5%	-1,9%
Științe naturale, matematică și statistică	19632	18956	4,8%	4,6%	-0,2%
Tehnologiile informației și comunicațiilor	27034	25631	6,6%	6,2%	-0,4%
Inginerie, prelucrare și construcții	86463	89741	21,0%	21,9%	0,9%
Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare	21134	20835	5,1%	5,1%	0,0%
Sănătate și asistență socială	60985	64221	14,8%	15,6%	0,8%
Servicii	14684	14752	3,6%	3,6%	0,0%

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2015-2016.

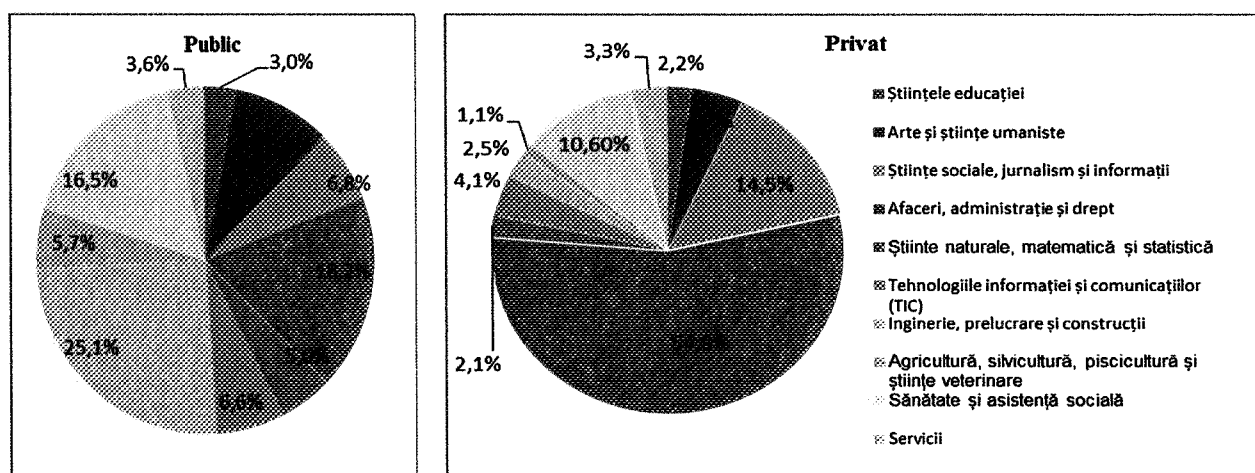
Spre deosebire de învățământul superior privat, grupele de specializări sunt relativ echilibrate în învățământul superior de stat. Astfel, peste jumătate (54,9%) dintre studenții din instituțiile de învățământ superior private sunt înscriși la programe din grupa de specializări *Afaceri, administrație și drept*, iar aproape 14,5% urmează specializări din grupa *Științe sociale, jurnalism și informații*. Unele grupe de specializări sunt foarte slab reprezentate în învățământul privat (*Științele educației; Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare; Servicii; Științe naturale, matematică și statistică; Inginerie, prelucrare și construcții*).

Tabel 11. Numărul studenților înscriși în învățământul superior de licență pe grupe de specializări și forme de proprietate, 2015/2016

	Număr		%	
	Public	Privat	Public	Privat
Total	351450	59247	100,0%	100,0%
Științele educației	10702	1275	3,0%	2,2%
Arte și științe umaniste	32732	2809	9,3%	4,7%
Științe sociale, jurnalism și informații	23912	8581	6,8%	14,5%
Afaceri, administrație și drept	64021	32529	18,2%	54,9%
Științe naturale, matematică și statistică	17728	1228	5,0%	2,1%
Tehnologiile informației și comunicațiilor	23183	2448	6,6%	4,1%
Inginerie, prelucrare și construcții	88263	1478	25,1%	2,5%
Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare	20192	643	5,7%	1,1%
Sănătate și asistență socială	57914	6307	16,5%	10,6%
Servicii	12803	1949	3,6%	3,3%

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2016.

Fig. 5. Distribuția numărului studenților înscriși în învățământul superior de licență, pe grupe de specializări și pe forme de proprietate, 2015/2016

• Efective de studenți, în funcție de durata programelor de studii

Programele de studii universitare de licență se pot organiza la următoarele forme: învățământ de zi, învățământ cu frecvență redusă și învățământ la distanță. Conform procesului Bologna, durata studiilor de licență în învățământul de zi este de 180-240 credite transferabile (ECTS) și corespunde unui număr de 60

de credite pe an de studiu, respectiv de 3-4 ani de studiu, 4 ani revenind studiilor din domeniile Științe ingineresti, Științe juridice și Teologie pastorală. Pentru anumite profesii reglementate (domeniile medicină, medicină dentară, farmacie, medicină veterinară și arhitectură), ciclul I și ciclul II de studii universitare pot fi oferite comasat, într-un program unitar de studii universitare cu o durată cuprinsă între 5 și 6 ani, la învățământul cu frecvență, diplomele obținute fiind echivalente diplomei de master.

Tabel 12. Numărul studenților din învățământul superior de licență, în funcție de durata programelor de studiu, pe grupe de specializări, 2015/2016

	Total	Număr		%	
		studii de 3-4 ani	studii de 5-6 ani	studii de 3-4 ani	studii de 5-6 ani
Total	410697	352721	57976	85,9%	14,1%
Științele educației	11977	11977	-	100,0%	-
Arte și științe umaniste	35541	35168	373	99,0%	1,0%
Științe sociale, jurnalism și informații	32493	32493	-	100,0%	-
Afaceri, administrație și drept	96550	96550	-	100,0%	-
Științe naturale, matematică și statistică	18956	18956	-	100,0%	-
Tehnologiile informației și comunicațiilor	25631	25631	-	100,0%	-
Inginerie, prelucrare și construcții	89741	85536	4205	95,3%	4,7%
Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare	16583	16583	MV*	100,0%	MV*
Sănătate și asistență socială	64221	15075	49146	23,5%	76,5%
Servicii	14752	14752	-	100,0%	-

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2014-2016.

* Lipsesc datele pentru medicină veterinară

II.1.2. Ciclul II – studii universitare de master

În ultimii doi ani universitari, s-au generalizat programele de studii universitare de master (Bologna – ciclul II) la nivelul întregului sistem de învățământ superior. În anul universitar 2015/2016, ciclul de studii de tip master a cuprins 104,7 mii studenți, în scădere cu 2,4 mii persoane comparativ cu anul anterior. Există unele specializări supralicitate, iar altele mai puțin căutate de studenți.

Tabel 13. Evoluția numărului de studenți înscriși la studii universitare de masterat, perioada 2014-2015

An universitar	2014/2015	2015/2016
Număr studenți în învățământul superior	541653	535218
Număr studenți în studii de master	107092	104739

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2009-2016.

- **Efective de studenți înscriși la studii de master, pe forme de proprietate**

Aproape 90% dintre studenții înscriși la studiile universitare de master sunt incluși în învățământul de stat și numai 10% dintre aceștia în învățământul privat.

Tabel 14. Evoluția numărului de studenți înscriși la studii universitare de master, pe forme de proprietate, perioada 2014-2015

	Număr		%	
	2014/2015	2015/2016	2014/2015	2015/2016
Total	107092	104739	100,0%	100,0%
Public	95860	94129	89,5%	89,9%
Privat	11232	10610	10,5%	10,1%

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2016.

- **Efective de studenți înscriși la studii de master, pe grupe de specializări**

Distribuția studenților din programele de tip masterat pe cele 10 grupe de specializări de bază evidențiază, ca și la licență, ponderi mai ample la unele grupe de specializări precum: *Afaceri, administrație și drept* (28,6%) și *Inginerie, prelucrare și construcții* (22,8%).

Tabel 15. Evoluția numărului de studenți înscriși la studiile de master, pe grupe de specializări (conform noii clasificări ISCED-F), perioada 2014-2015

	Număr		%		Diferența
	2014/2015	2015/2016	2014/2015	2015/2016	
Total	107092	104739	100,0%	100,0%	-
Științele educației	2422	3257	2,3%	3,1%	0,8%
Arte și științe umaniste	11280	10535	10,5%	10,1%	-0,4%
Științe sociale, jurnalism și informații	12777	12420	11,9%	11,9%	0,0%
Afaceri, administrație și drept	31092	29973	29,0%	28,6%	-0,4%
Științe naturale, matematică și statistică	7432	6700	6,9%	6,4%	-0,5%
Tehnologiile informației și comunicațiilor	7067	6299	6,6%	6,0%	-0,6%
Inginerie, prelucrare și construcții	23741	23907	22,2%	22,8%	0,6%
Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare	3967	4027	3,7%	3,8%	0,1%
Sănătate și asistență socială	2023	2120	1,9%	2,0%	0,1%
Servicii	5291	5501	4,9%	5,3%	0,4%

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2014-2016.

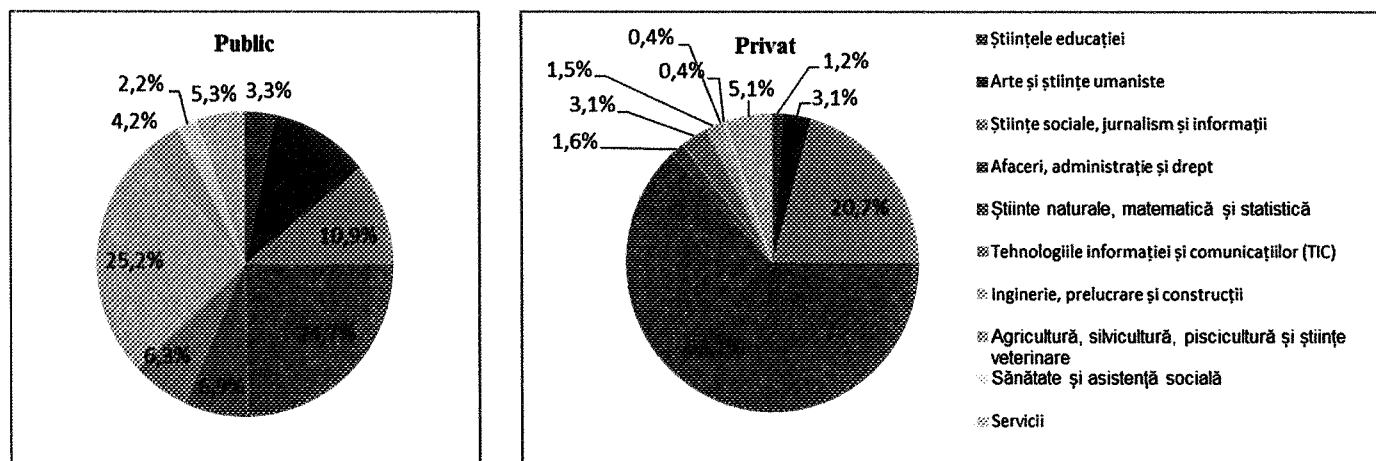
Se remarcă distribuții relativ echilibrate ale grupelor de specializări în învățământul superior de stat, comparativ cu învățământul superior privat. Astfel, aproape două treimi dintre studenții din programele de master private sunt înscriși la grupa de specializare *Afaceri, administrație și drept*, comparativ cu doar aproape un sfert dintre cei din învățământul de stat, aflați la aceeași specializare.

Tabel 16. Numărul studenților înscriși la studii universitare de master, pe grupe de specializări și forme de proprietate, 2015/2016

	Număr		%	
	Public	Privat	Public	Privat
Total	94129	10610	100,0%	100,0%
Științele educației	3132	125	3,3%	1,2%
Arte și științe umaniste	10208	327	10,8%	3,1%
Științe sociale, jurnalism și informații	10226	2194	10,9%	20,7%
Afaceri, administrație și drept	23280	6693	24,7%	63,1%
Științe naturale, matematică și statistică	6530	170	6,9%	1,6%
Tehnologiile informației și comunicațiilor	5974	325	6,3%	3,1%
Inginerie, prelucrare și construcții	23752	155	25,2%	1,5%
Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare	3985	42	4,2%	0,4%
Sănătate și asistență socială	2082	38	2,2%	0,4%
Servicii	4960	541	5,3%	5,1%

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2016.

Fig. 6. Distribuția studenților înscriși la studiile de master, pe grupe de specializări și forme de proprietate, 2015/2016

• Programe postuniversitare

Datele statistice arată că, în anul 2015/2016, un număr de 2.530 persoane au participat la programe postuniversitare. Programele postuniversitare de formare și dezvoltare profesională vizează actualizarea sau dezvoltarea unor unități de competență solicitate de standardele ocupaționale și sunt dedicate absolvenților care au finalizat cu diplomă cel puțin studiile universitare de licență sau echivalente. Numărul de persoane înscrise la aceste programe este în scădere de la un an la altul. Ponderea cea mai mare de înscrieri se înregistrează, la nivelul anului 2015/2016, în domeniul *Științele educației* (aproape 30%) și *Servicii* (aproape 20%).

Tabel 17. Evoluția numărului de persoane înscrise la programe postuniversitare, pe grupe de specializări (conform noii clasificări ISCED-F), perioada 2014-2015

	Număr		%	
	2014/2015	2015/2016	2014/2015	2015/2016
Total	4017	2530	100,0%	100,0%
Științele educației	859	730	21,4%	28,9%
Arte și științe umaniste	200	225	5,0%	8,9%
Științe sociale, jurnalism și informații	341	239	8,5%	9,4%
Afaceri, administrație și drept	160	62	4,0%	2,5%
Științe naturale, matematică și statistică	287	298	7,1%	11,8%
Tehnologiile informației și comunicațiilor	141	224	3,5%	8,9%
Inginerie, prelucrare și construcții	281	177	7,0%	7,0%
Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare	-	-	-	-
Sănătate și asistență socială	1504	114	37,4%	4,5%
Servicii	244	461	6,1%	18,2%

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2014-2016.

II.1.3. Ciclul III – studii universitare de doctorat și programe postdoctorale

La nivelul anului universitar 2015/2016, peste 17 mii persoane erau înscrise în programe de tip doctorat și un număr foarte redus la programe postdoctorale.

În anul universitar 2015/2016, un număr de **17156 persoane** erau înscrise la studii universitare de doctorat, în scădere cu 1,6 mii persoane în comparație cu anul anterior. 98,9% din totalul de doctoranzi erau în învățământul de stat și numai 1,1% în învățământul privat. Scăderea numărului de doctoranzi s-a înregistrat atât în învățământul de stat, cât și în cel privat. În ultimul an universitar, a scăzut semnificativ numărul persoanelor care urmau programe postdoctorale.

Tabel 18. Evoluția numărului cursanților înscriși la studii universitare de doctorat și postdoctorale, pe forme de proprietate, perioada 2013-2015

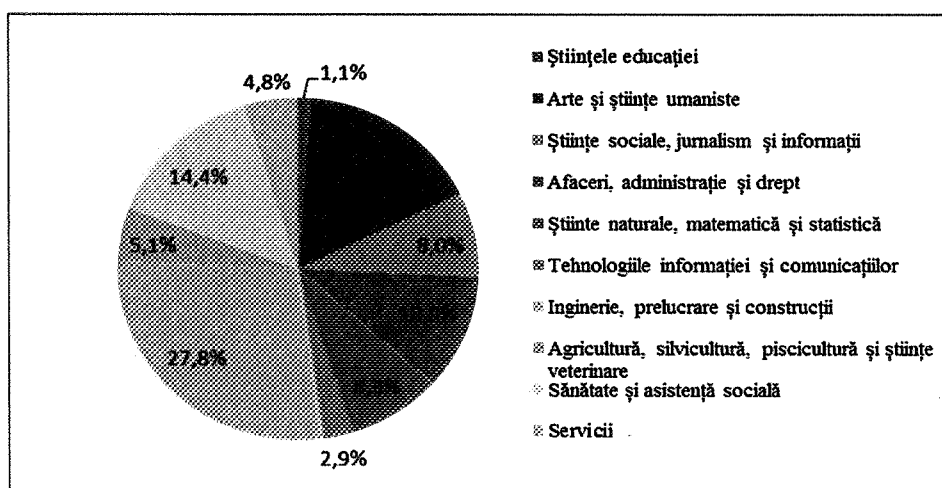
	Număr studenți		
	Total	Studii universitare de doctorat	Programe postdoctorale/ și alte categorii de programe
2013/2014			
Total	29709	19981	9728*
Public	29454	19762	9692
Privat	255	219	36
2014/2015			
Total	19315	18777	538*
Public	19051	18513	538
Privat	264	264	0
2015/2016			
Total	17252	17156	96
Public	17067	16971	96
Privat	185	185	0

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2014-2016.

** Pentru anii universitari 2013/2014 și 2014/2015 datele cuprind referiri atât la programe postdoctorale, cât și la alte categorii de programe (programe de studii aprofundate și academice postuniversitare, programe de studii postuniversitare de specializare).*

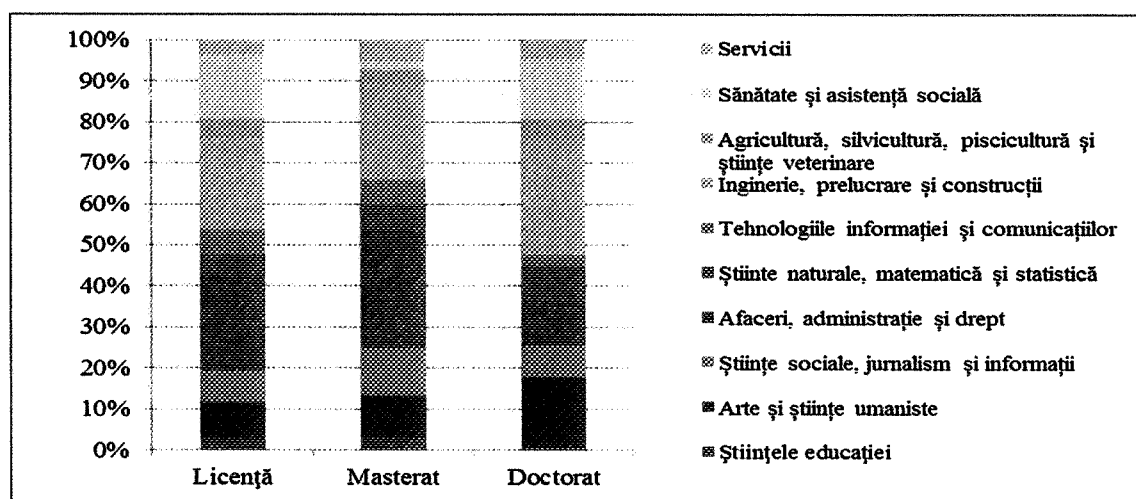
Analiza ponderii doctoranzilor pe grupe de specializări remarcă unele diferențe semnificative față de distribuția studenților din licență și master. Astfel, ponderea cea mai ridicată de doctoranzi s-a înregistrat la specializarea *Inginerie, prelucrare și construcții* (27,8%), care a înregistrat niveluri ridicate și la nivelurile licență și master. Alte specializări cu ponderi importante de studenți doctoranzi sunt *Arte și științe umaniste* (16,6%) și *Sănătate și asistență socială* (14,4%). Specializarea *Afaceri, administrație și drept*, deși a fost pe primul loc ca pondere la nivelurile licență și master, înregistrează un procent redus de cursanți înscriși la studii de tip doctorat.

Fig. 7. Distribuția cursanților înscriși la studii doctorale, pe grupe de specializări, 2015/2016

Diferențele privind ponderea diferitelor grupe de specializări la licență, master și doctorat este și mai evidentă în figura următoare:

Fig. 8. Distribuția cursanților înscriși la licență, master și doctorat, pe grupe de specializări, 2015/2016

II.2. Durata medie de frecventare a învățământului superior

Durata medie de frecventare a învățământului superior exprimă numărul (mediu) de ani de școlarizare pe care îi frecventează o persoană de vârstă oficială corespunzătoare acestui nivel de învățământ (19-23 ani). La nivelul anului universitar 2015/2016, durata medie de frecventare a învățământului superior a fost de 1,56 ani.

Indicatorul reflectă nivelul general de dezvoltare a sistemului de educație universitară, din perspectiva numărului de ani de studiu pe care îi parcurg persoanele de vârstă oficială corespunzătoare. Durata medie de frecventare indică faptul că rata de părăsire timpurie a sistemului de învățământ superior a înregistrat o evoluție constant negativă în prima jumătate a perioadei de analiză, dar înregistrează ușoare creșteri în ultimii trei ani universitari. Valoarea redusă a acestui indicator, de doar 1,55 ani în medie pentru grupa de vârste 19-23 de ani arată faptul că, în medie, o persoană din această grupă de vârstă rămâne înmatriculată într-un program de studii pe o perioadă extrem de redusă de timp. Chiar dacă înmatriculările multiple afectează valoarea indicatorului, la nivel de sistem se remarcă o problemă recurentă, structurală, privind participarea fluctuantă a studenților la programe de studii.

Tabel 19. Evoluția duratei medii de frecventare a învățământului superior, perioada 2009-2015

	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
Total	1,73	1,82	1,48	1,43	1,53	1,56	1,55
Feminin	2,03	1,98	1,63	1,69	1,79	1,82	1,80
Masculin	1,57	1,53	1,34	1,29	1,39	1,31	1,32

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2009-2016.

II.3. Rata specifică de cuprindere pe vârste

La nivelul anului universitar 2015/2016, ratele specifice de cuprindere pe vârste au înregistrat ușoare scăderi, comparativ cu anul anterior.

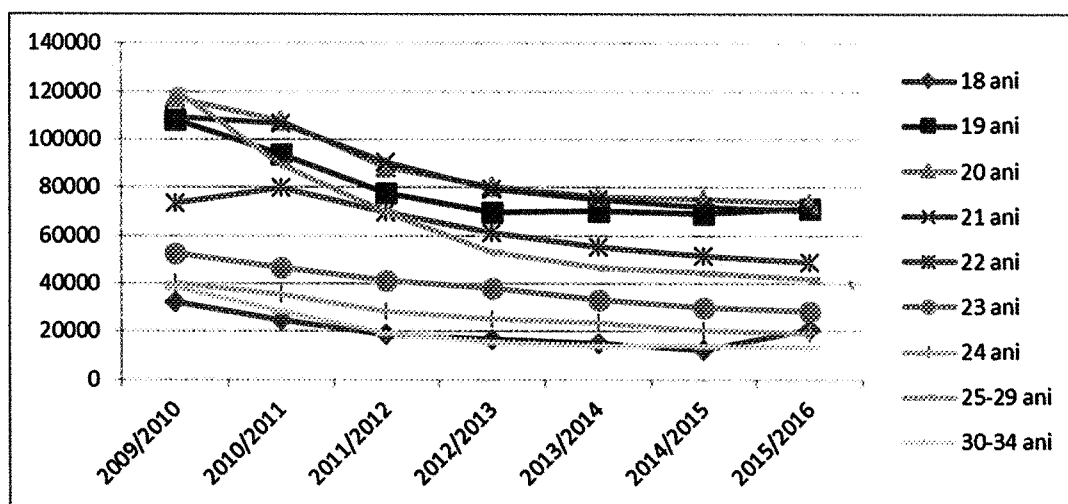
Analiza distribuției pe vârste a studenților cuprinși în învățământul superior de licență evidențiază scăderi ale efectivelor la nivelul tuturor vârstelor. Excepție fac efectivele de studenți de 18 și 19 ani, care înregistrează o creștere, comparativ cu anul anterior. Aceasta este determinată de faptul că în anul 2015/2016 a intrat în sistemul de învățământ superior generația care a avut debutul școlar în 2003/2004, concomitent la 6 și la 7 ani, pe fondul restructurărilor legislative specifice.

Tabel 20. Evoluția numărului de studenți participanți la învățământul superior de licență, pe vârste, perioada 2009-2015

	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
18 ani	32156	24682	18882	16730	14858	12218	20880
19 ani	108337	94119	77622	69860	70073	69381	71460
20 ani	117301	108023	88495	80599	76235	75320	73464
21 ani	109148	106553	90401	79163	75299	72113	70218
22 ani	73339	79768	69593	60986	55458	51440	48986
23 ani	52744	46740	41083	38348	33357	29921	28529
24 ani	40299	35413	28505	25147	23842	20556	19360
25-29 ani	120869	89541	69497	53325	46568	44420	41857
30-34 ani	38423	28326	19350	15808	14192	13803	13425

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2009-2016.

Fig. 9. Distribuția numărului de studenți din învățământul superior de licență, pe vârste, perioada 2009-2015

Rata specifică de cuprindere pe vârste exprimă procentajul studenților de o anumită vârstă cuprinși în învățământul superior, din totalul populației de aceeași vârstă. Indicatorul reflectă gradul de participare la educație a unei anumite cohorte. Ratele specifice de cuprindere indică o participare la învățământul superior cu **fluctuații semnificative în funcție de grupele de vârstă**. Datele indică faptul că cele mai mari rate specifice de cuprindere se înregistrează la vârstele teoretice ale învățământului superior (19, 20 și 21 de ani). Ca și la evoluția efectivelor de studenți, în anul 2015/2016, cresc ratele specifice pentru vârstele de 18 ani și 19 ani, din aceeași cauză a debutului școlar în 2003/2004, concomitent la 6 și la 7 ani.

La nivel general, ponderea redusă a ratei specifice la nivelul populației de 18 ani evidențiază, cel mai probabil, tendința de amânare a înmatriculării la un program de studii universitare de licență imediat după absolvirea liceului – cel mai probabil, din cauza ratelor relativ scăzute de promovare a examenului de bacalaureat, care întârzie cu cel puțin un an accesul la educația universitară a celor nepromovați.

De asemenea, trebuie remarcată reducerea constantă a ratei specifice de cuprindere a studenților din grupele de vârstă de peste 24 de ani, care subliniază nevoia asumării unor politici publice pentru atragerea în învățământul superior a categoriilor non-tradiționale la acest nivel de studii.

Tabel 21. Evoluția ratelor specifice de cuprindere pe vârste în învățământul superior de licență, perioada 2009-2015

		2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016	Modifi- care
18 ani	Total	14,11	11,07	8,53	7,48	6,73	5,71	9,80	4,1%
	Feminin	17,04	13,40	10,26	9,02	8,01	6,67	11,73	5,1%
	Masculin	11,35	8,87	6,88	6,02	5,50	4,80	7,96	3,1%
19 ani	Total	45,51	41,01	34,60	31,55	31,64	31,55	33,54	1,9%
	Feminin	54,26	48,46	42,10	37,36	37,38	37,22	38,81	1,6%
	Masculin	37,35	34,09	27,61	26,07	26,18	26,14	28,48	2,3%
20 ani	Total	48,75	46,08	38,63	35,87	34,79	34,18	33,62	-0,6%
	Feminin	57,40	54,86	45,39	42,32	41,10	39,81	39,13	-0,7%
	Masculin	40,66	37,90	32,35	29,88	28,88	28,85	28,36	-0,5%
21 ani	Total	39,69	39,10	34,55	33,08	33,85	33,11	32,15	-0,9%
	Feminin	45,94	45,67	39,42	38,27	39,83	39,17	37,12	-2,1%
	Masculin	33,81	32,91	29,96	28,26	28,35	27,47	27,43	-0,0%
22 ani	Total	25,36	27,74	24,20	22,64	23,37	23,26	22,73	-0,5%
	Feminin	27,27	30,10	24,68	23,45	24,52	24,10	23,86	-0,2%
	Masculin	23,57	25,53	23,75	21,88	22,30	22,49	21,67	-0,8%
23	Total	17,88	15,95	14,08	13,29	12,47	12,68	13,06	0,4%

ani	Feminin	19,13	16,84	13,92	13,12	12,54	13,09	13,10	0,0%
	Masculin	16,72	15,12	14,24	13,45	12,40	12,31	13,02	0,7%
24 ani	Total	13,77	12,14	9,80	8,67	8,31	7,73	8,34	0,6%
	Feminin	14,84	12,68	10,01	8,56	8,18	7,54	8,64	1,1%
	Masculin	12,78	11,65	9,61	8,77	8,43	7,91	8,06	0,1%
25-29 ani	Total	9,15	6,84	5,32	4,02	3,40	3,17	3,01	-0,1%
	Feminin	9,85	7,06	5,27	3,85	3,10	2,93	2,81	-0,1%
	Masculin	8,48	6,63	5,36	4,18	3,68	3,40	3,20	-0,2%
30-34 ani	Total	2,50	1,85	1,27	1,06	1,00	1,01	1,01	0,0%
	Feminin	2,96	2,14	1,29	1,01	0,98	0,98	0,98	0,0%
	Masculin	2,05	1,57	1,25	1,11	1,01	1,04	1,04	0,0%

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2009-2016. Datele pentru întreaga perioadă au fost recalculate pe baza datelor INS privind populația școlară pe niveluri, raportate la situația demografică a persoanelor rezidente la data de 1 iulie a fiecărui an.

II.4. Rata brută de cuprindere

Rata brută de cuprindere reprezintă numărul total al studenților din țară cuprinși în învățământul superior, indiferent de vârstă, raportat la totalul populației rezidente din România la data de 1 iulie, din grupa oficială de vârstă corespunzătoare învățământului superior (19-23 ani). Acest indicator măsoară accesul la învățământ superior. La nivelul anului universitar 2015/2016, rata brută de cuprindere în învățământul superior a fost de 35,6%.

În prima jumătate a perioadei monitorizate, rata brută de participare la învățământul superior a scăzut treptat, de la 57% în 2009/2010 la 36% în 2012/2013. În ultimii patru ani, rata brută se menține la valori relativ constante, în intervalul 35-36%. În anul 2015/2016, valoarea indicatorului a crescut la 35,8%, fiind cu 0,8 p.p., mai mare față de anul anterior. În ceea ce privește rata brută de cuprindere în învățământul superior, este semnificativă diferența bărbați-femei, înregistrându-se un decalaj de peste 7 p.p. în favoarea populației feminine.

Tabel 22. Evoluția ratei brute de cuprindere în învățământul superior de licență, perioada 2009-2015

	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
Rata brută de cuprindere în învățământul superior de licență, raportată la grupa 19-23 ani							
Total	56,9	49,9	40,4	35,8	35,3	35,0	35,8
Feminin	65,4	56,9	44,6	39,5	39,2	38,9	39,8
Masculin	49,0	43,3	36,4	32,4	31,7	31,4	32,1

Obs.: Indicatorul a fost calculat prin raportarea numărului de studenți din țară (fără studenții străini) la populația din grupa de vârste 19- 23 de ani / 20-24 ani.

Sursa: Date calculate pe baza informațiilor INS, 2009-2016.

Evoluția recentă a valorilor acestui indicator, corelată cu tendința înregistrată de ratele specifice de cuprindere pe vârste, prezintă importanță în perspectiva atingerii țintei europene privind ponderea populației de 30-34 de ani care să dețină o calificare de nivel minim licență. La nivelul EU28, valoarea indicatorului în ultimii cinci ani a fost de 36-38%, în anul 2015 ajungând la nivelul maxim de 38,8%. Conform datelor EUROSTAT, în cazul României, valoarea indicatorului a crescut de la 20,3% în anul 2011, la 25,6% în anul 2015.

III. Rezultate ale învățării în învățământul superior

III.1. Rezultate ale studenților din învățământul superior de licență

Din totalul de 411,2 mii de studenți înscriși la începutul anului 2014/2015 în învățământul superior de licență, în evidențele de sfârșit de an se regăsesc 376,2 mii, respectiv 91,5%. Dintre aceștia, au promovat 349,2 mii (84,9%), restul de 6,6% fiind declarați cu situația neîncheiată. Promovabilitatea cea mai ridicată a fost înregistrată la învățământul de zi, învățământ de stat. Un indicator semnificativ este reprezentat de pierderile pe parcurs, care reprezintă o pondere de 8,5% dintre studenții înscriși la începutul anului universitar; indicatorul are valori mai mici în învățământul de stat.

Tabel 23. Situația școlară a studenților din învățământul universitar de licență, pe forme de studii, 2014/2015

			Număr		%		
	Total început de an	In evidență la sfârșit de an	Promo-vați	Situație neîncheiată	Promovați	Situație neîncheiată	Pierderi pe parcurs
	2014/2015						
Număr studenți	411229	376240	349206	27034	84,9%	6,6%	8,5%
- învățământ de zi	367376	336949	314648	22301	85,6%	6,1%	8,3%
- învățământ seral	144	134	105	29	72,9%	20,1%	6,9%
- învățământ cu frecvență redusă	17113	15817	13434	2383	78,5%	13,9%	7,6%
- învățământ la distanță	26596	23340	21019	2321	79,0%	8,7%	12,2%
Public	345336	315152	294657	20495	85,3%	5,9%	8,7%
Privat	65893	61088	54549	6539	82,8%	9,9%	7,3%

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2016.

Analiza pe grupe de specializări a distribuției studenților promovați evidențiază faptul că pierderile cele mai mari (prin situație neîncheiată sau abandon pe parcurs) s-au înregistrat în grupa de specializare *Inginerie, prelucrare și construcții*, iar cele mai reduse în grupele *Sănătate și asistență socială*, respectiv *Științele educației*.

Tabel 24. Distribuția studenților din învățământul superior de licență promovați la sfârșit de an, pe grupe de specializări, 2014/2015

	Total început de an	Total promovați	%
Total	411229	349206	84,9%
Științele educației	10809	9904	91,6%
Arte și științe umaniste	35079	30443	86,8%
Științe sociale, jurnalism și informații	30993	26501	85,5%
Afaceri, administrație și drept	104416	86741	83,1%
Științe naturale, matematică și statistică	19632	16673	84,9%
Tehnologiile informației și comunicațiilor	27034	22602	83,6%
Inginerie, prelucrare și construcții	86463	67601	78,2%
Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare	21134	18889	89,4%
Sănătate și asistență socială	60985	56766	93,1%
Servicii	14684	13086	89,1%

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2016.

III.2. Absolvenți ai învățământului superior

Numărul de absolvenți face referire la persoanele care au finalizat un ciclu de învățământ (licență, masterat, doctorat sau cursuri postuniversitare), cu sau fără a obține o diplomă. Începând cu anul universitar 2014/2015, statisticile naționale utilizează, pentru anumite serii de date, numai indicatorul absolvenți de succes pentru categoria de absolvenți care, după finalizarea ciclului de învățământ superior, au obținut o diplomă (de exemplu, diplomă de licență, diplomă de master, diplomă de doctorat). Ca urmare, o parte dintre datele privind numărul total de absolvenți ai învățământului superior nu pot fi comparate cu anii anteriori.

Tabel 25. Număr de absolvenți ai învățământului superior, pe programe de studiu

	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Total	185733	167052	n.a
Licență	111028	95022	86636
Master (Bologna)	52333	52096	n.a.
Doctorat	4973	4076	n.a.
Învățământ postuniversitar	17399	15858	n.a

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2013-2016.

Tabel 26. Absolvenți de succes ai învățământului superior, pe programe de studiu, 2014/2015

	Număr			%		
	Total	Feminin	Masculin	Total	Feminin	Masculin
Total	133478	77828	55650	100,0%	58,3%	41,7%
Licență	85028	49054	35974	100,0%	57,7%	42,3%
Master (Bologna)	39455	23783	15672	100,0%	60,3%	39,7%
Doctorat	3992	2082	1910	100,0%	52,2%	47,8%
Programe postuniversitare	5003	2909	2094	100,0%	58,1%	41,9%

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2016.

- **Absolvenți ai învățământului superior de licență**

Analiza numărului de absolvenți ai învățământului superior de licență de la nivelul ultimilor ani evidențiază o tendință generală și accentuată de scădere a efectivelor, cu aproape 55% în 2014/2015 față de 2009/2010. În mod evident, această scădere influențează direct și pe termen lung piața muncii.

Tabel 27. Numărul de absolvenți ai învățământului superior de licență, perioada 2009-2015

	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015
	Număr de absolvenți					
Total	191291	186900	136671	111028	95022	86636
Feminin	118992	112260	78691	64143	54507	50410
Masculin	72299	74640	57980	46885	40515	36226

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2010-2016.

Comparativ cu anul universitar 2013/2014, atât numărul de studenți aflați în evidențe la final de an, cât și numărul de absolvenți din anul universitar curent au înregistrat scăderi cu aproximativ 8-10 p.p. În anul universitar 2014/2015, au absolvit 86.636 persoane participante la învățământul superior de licență. Distribuția absolvenților pe forme de proprietate evidențiază o situație de avantaj a învățământului superior de stat, la nivelul căruia indicatorul a înregistrat evoluții pozitive față de anul anterior, de la 77,1% la 79,7%.

Tabel 28. Distribuția absolvenților studiilor de licență, pe forme de proprietate

	Studenți în ani finali	Total absolvenți	%	Absolvenți din anul curent	Absolvenți cu echivalare de credite
2014/2015					
Număr studenți	94953	86636	100,0%	78319	8317
Public	76412	69054	79,7%	61696	7358
Privat	18541	17582	20,3%	16623	959
2013/2014					
Număr studenți	103238	95022	100,0%	86806	8216
Public	80457	73305	77,1%	66153	7152
Privat	22781	21717	22,9%	20653	1064
Diferențe 2014/2015 față de 2013/2014					
Număr studenți	-8,0%	-8,8%	-	-9,8%	1,2%
Public	-5,0%	-5,8%	-	-6,7%	2,9%
Privat	-18,6%	-19,0%	-	-19,5%	-9,9%

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2015-2016.

Numărul absolvenților de succes ai învățământului superior de licență a fost de 85.028 persoane, care reprezintă aproape 97% din totalul celor înscriși la examenul de licență. Dintre aceștia, numai 74.990 studenți au fost din seria curentă, ceilalți fiind studenți care au finalizat învățământul superior în anii anteriori. Dacă raportăm numărul de absolvenți la totalul studenților care erau înscriși în anul terminal în 2014/2015, datele arată că numai 79% dintre studenții din seria curentă au absolvit cu diplomă de licență, restul fiind absolvenți fără diplomă sau studenți cu situație școlară neîncheiată, care nu s-au prezentat la examenul de licență.

Tabel 29. Distribuția studenților înscriși și a absolvenților de succes la examenul de licență, pe forme de proprietate, 2014/2015

		Număr		%	
	Prezențați la examen	Reușiți	Respingi	Reușiți	Respingi
	Din toate seriile				
Total	87930	85028	2902	96,7%	3,3%
Public	70156	68124	2032	97,1%	2,9%
Privat	17774	16904	870	95,1%	4,9%
	Din seria curentă (2014/2015)				
Total	76123	74990	1133	98,5%	1,5%
Public	61811	60984	827	98,7%	1,3%
Privat	14312	14006	306	97,9%	2,1%

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2016.

- **Absolvenți ai studiilor universitare de master**

La nivelul anului 2014/2015, a fost înregistrat un număr de 39.455 absolvenți de succes ai studiilor universitare de master, aproape 88% dintre aceștia provenind din învățământul superior public.

- **Absolvenți ai studiilor universitare de doctorat**

Un număr de 3.992 persoane au obținut titlul de doctor în științe, la nivelul anului 2014/2015, majoritatea (3.940 persoane) în instituții publice de învățământ superior.

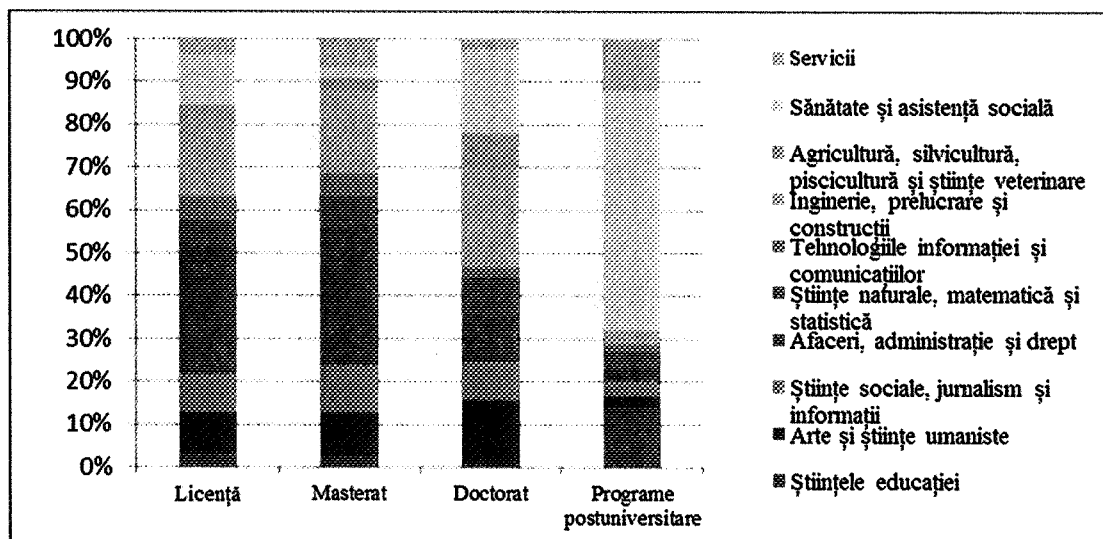
- **Absolvenți ai programelor postuniversitare**

În anul 2014/2015, s-au înregistrat 5.003 absolvenți de succes ai programelor postuniversitare, peste 56% dintre aceștia finalizând pregătirea în grupa de specializare Sănătate și asistență socială.

- **Distribuția absolvenților învățământului superior pe grupe de specializări**

Compararea modului în care se distribuie, pe grupe de specializări, absolvenții de licență, de master, de doctorat și de programe postuniversitare evidențiază diferențe semnificative. Distribuția absolvenților programelor de master este asemănătoare cu cea a absolvenților de licență. În cadrul programelor de licență și master se remarcă o serie de diferențe (de exemplu, aproape o treime dintre absolvenți au finalizat studii în grupa de specializare *Afaceri, administrație și drept*, concomitent cu o pondere extrem de redusă a altor specializări) care, cel mai probabil, urmează a fi corectate de piața muncii. Pe de altă parte, absolvenții de programe de doctorat și de programe postuniversitare înregistrează alte distribuții. La nivelul titlurilor de doctor, grupa *Afaceri, administrație și drept* pierde teren în favoarea grupelor *Inginerie, prelucrare și construcții* (22,7%), *Sănătate și asistență socială* (19,4%) și *Arte și științe umaniste* (14,8%). Peste jumătate dintre absolvenții de programe postuniversitare au finalizat specializări din grupa *Sănătate și asistență socială*.

Fig. 10. Distribuția absolvenților din învățământul superior pe grupe de specializări, 2014/2015

IV. Resurse umane în învățământul superior

IV.1. Evoluția efectivelor de personal din învățământul superior

Efectivele de personal din învățământul superior au scăzut în mod constant până la nivelul anului universitar 2012/2013. În ultimii trei ani universitari, numărul total al angajaților din învățământul superior a înregistrat ușoare creșteri, până la valori de aproximativ 50 mii de persoane. Personalul didactic academic reprezintă aproximativ 55% dintre angajații din învățământul superior românesc.

În anul universitar 2015/2016 s-a înregistrat o scădere ușoară a efectivelor de angajați, comparativ cu anul anterior, până la valoarea de 49,7 mii persoane. Diminuarea a fost înregistrată la categoriile personal didactic auxiliar și personal didactic, concomitent cu creșteri ale efectivelor de personal administrativ și personal de întreținere și operațional.

Tabel 30. Structura personalului angajat în învățământul superior, perioada 2009-2015

	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016	Diferența 2015/2014
	Număr de persoane							
Total personal, din care:	56887	54003	51419	49706	50807	50272	49692	-1,2%
- Personal didactic	31103	29746	28365	27555	28211	27772	26949	-3,0%
- Personal didactic auxiliar	10004	9622	9643	9541	9626	9986	9566	-4,2%
- Personal administrativ	6074	5560	5532	5432	5705	5445	6076	11,6%
- Personal întreținere și operațional	9706	9075	7879	7178	7265	7069	7101	0,5%

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2009-2016.

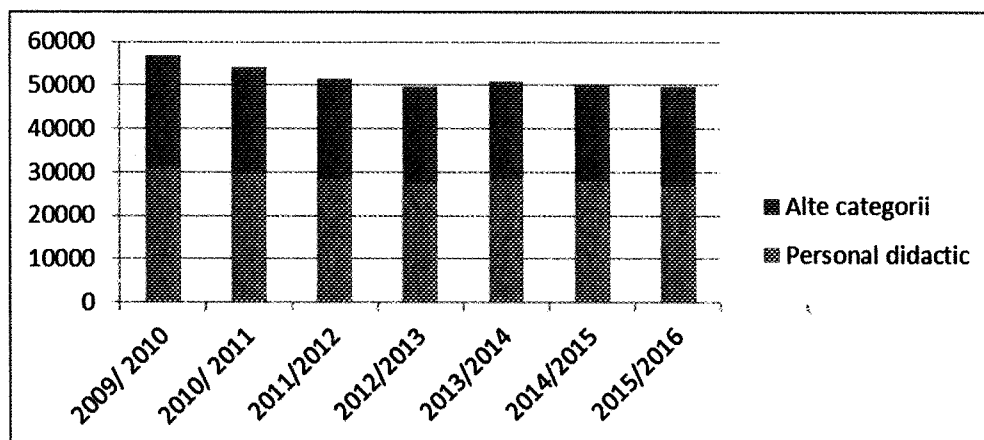
Ponderea personalului didactic academic din totalul angajaților din învățământul superior are valori de 54,2% (26,9 mii persoane), scăzând cu 3 p.p. față de anul anterior. Diminuarea a fost înregistrată în pondere mai mare în învățământul superior privat, pe fondul reducerii numărului de facultăți la acest nivel. De altfel, dacă ne referim la ultimii ani universitari, se constată menținerea relativ constantă a efectivelor de personal didactic în învățământul de stat, concomitent cu reduceri semnificative la nivelul învățământului privat.

Tabel 31. Evoluția personalului didactic din învățământ superior, perioada 2009-2015

	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016	Diferența 2015/2009
Total personal angajat	56887	54003	51419	49706	50807	50272	49692	-1,2%
Total personal didactic, din care:	31103	29746	28365	27555	28211	27772	26949	-3,0%
- proprietate publică	26757	25618	24372	23805	24342	24467	23978	-2,0%
- proprietate privată	4346	4128	3993	3750	3869	3305	2971	-10,1%
% personal didactic	54,68	55,08	55,16	55,44	55,53	55,24	54,23	-1,01

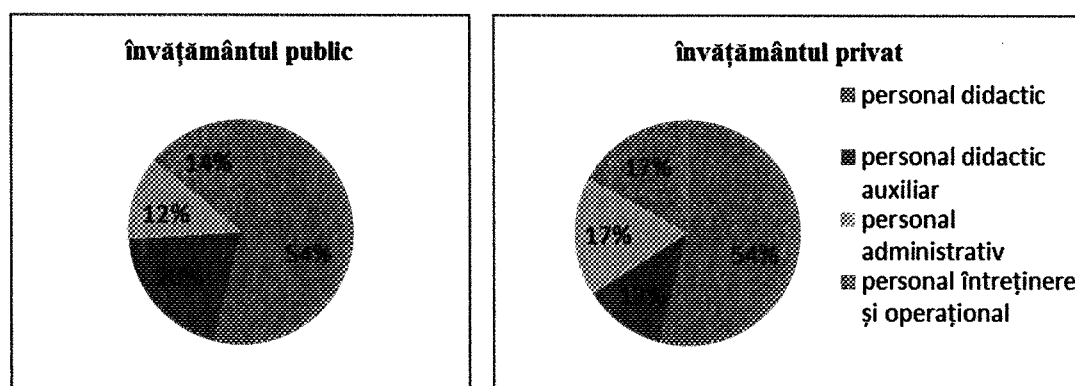
Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2009-2016.

Fig. 11. Evoluția personalului angajat în învățământul superior, perioada 2009-2015

Ponderea personalului didactic auxiliar este mai mare în învățământul de stat (20%), față de învățământul privat (12%), cel mai probabil ca urmare a faptului că învățământul tehnic, care solicită cu prioritate această categorie de personal, este mult mai extinsă în instituțiile de învățământ superior de stat. Pe de altă parte, învățământul privat include ponderi mai mari de personal administrativ și personal de întreținere și operațional.

Fig. 12. Distribuția personalului angajat în învățământul superior, pe categorii de personal și pe forme de proprietate, 2015/2016

IV.2. Distribuția pe funcții didactice a personalului din învățământul superior

În anul universitar 2015/2016, activitatea didactică din învățământul superior a fost asigurată de 26,9 mii cadre didactice.

Structura corpului profesoral academic pe funcții didactice este relevantă deoarece indică evoluția resurselor umane angajate în sistemul de învățământ superior, în funcție de progresul acestora în carieră. Datorită condițiilor specifice impuse de legislație pentru ocuparea diferitelor funcții didactice, aceste date pot fi interpretate drept o măsură a evoluției calității resurselor umane aflate în sistem, precum și a capacității sistemului de a atrage tineri interesați de activitatea în mediul universitar.

Monitorizarea statistică a acestui indicator la nivel național a încetat începând cu anul 2014, ultimele informații referitoare la structura pe funcții didactice a personalului din învățământul superior fiind cele din anul 2013/2014. În perioada 2009-2013, datele evidențiază faptul că structura pe funcții didactice a

personalului angajat în instituțiile de învățământ superior este una echilibrată, dinamica personalului părând să urmeze calea tradițională, a progresului ierarhic bazat pe vechimea în funcție.

Tabel 32. Evoluția numărului cadrelor didactice pe funcții didactice, perioada 2009-2015

	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015*	2015/ 2016*
Total personal didactic, din care:	31103	29746	28365	27555	28211	27772	26949
- Preparator	2085	1914	1315	1025	705	-	-
- Asistent universitar	7760	7496	7588	7109	6671		
- Lector/Șef de lucrări	8773	8455	9223	9517	10111		
- Conferențiar	5609	5461	5319	5475	5988		
- Profesor	5767	5312	4571	4209	4425		
- Profesor asociat	1109	1084	232	105	190		

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2009-2014.

* Începând cu anul universitar 2014/2015 nu mai sunt accesibile date detaliate privind distribuția personalului din învățământul superior pe funcții didactice.

La nivelul anului universitar 2015/2016, din totalul de 26.949 cadre didactice universitare, aproape 98% (26.405 cadre didactice) sunt încadrate cu normă întreagă, iar 11,3% (3.047 cadre didactice) ocupă funcții de conducere. În același an universitar, aproape două treimi din personalul didactic (62,4%) au desfășurat activități de cercetare.

IV.3. Ponderea personalului didactic feminin

În proporții aproximativ egale, femeile și bărbații ocupă posturi de cadre didactice în învățământul superior. Diferențe semnificative pot fi identificate în raport cu domeniile de studii și cu funcțiile didactice.

Ponderea personalului didactic feminin a crescut ușor de la un an universitar la altul; 2015/2016 a fost primul an universitar în care ponderea personalului didactic pe genuri a fost perfect echilibrată. Femeile au reprezentat 50,0% (13,4 mii persoane) din totalul cadrelor didactice. Având în vedere structura demografică a populației la nivel național, se poate totuși vorbi despre o ușoară subreprezentare a femeilor, din punct de vedere statistic, în învățământul superior.

Tabel 33. Ponderea personalului didactic feminin în învățământul superior, perioada 2009-2015

% personal didactic	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016
Feminin	45,9%	46,8%	48,7%	48,5%	48,6%	49,4%	50,0%
Masculin	54,1%	53,2%	51,3%	51,5%	51,4%	50,6%	50,0%

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2009-2016.

În ceea ce privește distribuția personalului pe funcții didactice, se înregistrează diferențe semnificative pe genuri: procentajul persoanelor de gen feminin scade semnificativ odată cu avansarea în funcție. Astfel, datele statistice din anii anteriori evidențiază faptul că ponderea cadrelor didactice femei era mai ridicată decât cea a cadrelor didactice bărbați, în cazul funcțiilor didactice de nivel inferior (preparator, asistent universitar și lector/șef de lucrări) și mai redusă în cazul funcțiilor de nivel superior (conferențiar, profesor). În ultimii doi ani universitari, datele privind cadrele didactice cu funcții de conducere evidențiază aceeași situație de dezavantaj al populației feminine. Astfel, în ultimii doi ani universitari, femeile reprezentau aproximativ 39% din totalul cadrelor didactice cu funcții de conducere.

Tabel 34. Ponderea personalului didactic feminin în învățământul superior, pe funcții didactice

	Preparator	Asistent universitar	Lector/ Șef de lucrări	Conferențiar	Profesor	Profesor consultant
2012/2013	57,9%	56,3%	51,8%	45,3%	30,9%	26,6%
2013/2014	60,1%	56,9%	52,8%	46,2%	30,2%	17,9%

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2014.

În anul universitar 2015/2016, aproximativ jumătate dintre cadrele didactice implicate în activitatea de cercetare erau femei. De asemenea, ponderea femeilor înscrise la studii universitare de doctorat a fost de 48,1%.

IV.4. Numărul de studenți ce revine unui cadru didactic

În anul universitar 2015/2016, în România reveneau 15,2 studenți per cadru didactic, cu o creștere ușoară comparativ cu anul anterior, când s-a înregistrat valoarea cea mai scăzută din ultimul deceniu, 14,8 studenți/cadru didactic.

În învățământul public, valorile medii s-au situat între 14 - 17 studenți/cadru didactic. În învățământul privat evoluția este diferită, înregistrând scăderi accentuate de la o medie de 74 studenți/cadru didactic în 2009/2010, la valori comparabile cu învățământul public, de aproximativ 20 studenți/cadru didactic în ultimii ani.

Tabel 35. Numărul de studenți ce revine unui cadru didactic în învățământul superior, perioada 2009-2015

An universitar	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016
Total	24,9	22,6	19,0	16,9	15,4	14,8	15,2
- învățământ public	16,9	16,9	16,4	15,3	14,5	14,1	14,7
- învățământ privat	74,2	58,1	35,2	26,6	20,5	19,9	19,9

Sursa: Date calculate pe baza Caietelor statistice privind învățământul superior, INS, 2009-2016.

Tendința de reducere a valorii indicatorului din ultimii ani este determinată, în mod direct, de scăderea semnificativă a efectivelor de studenți, concomitent cu reducerea numărului de cadre didactice universitare (în 2009/2010: 775.319 studenți în învățământul superior de licență și 31.103 cadre didactice; în 2015/2016: 410.697 studenți și 26.949 cadre didactice).

Din perspectiva asigurării calității în învățământul superior, evoluția indicatorului poate fi apreciată a fi pozitivă. Astfel, alocarea resurselor umane din instituțiile de învățământ superior, în funcție de nevoile beneficiarilor direcți (studenții), poate fi considerată una adecvată. Cu toate acestea, indicatorul trebuie analizat cu rezerva că ia în calcul doar numărul de persoane cu activitate didactică angajate în învățământul superior, nu normele didactice (în realitate, sunt multiple situații în care personalul didactic angajat acoperă mai mult de o normă, instituțiile de învățământ superior apelând, de asemenea, și la colaboratori externi).

CAPITOLUL 2. Rezultate și acțiuni relevante desfășurate în anul universitar 2015 - 2016

I. Asigurarea cadrului normativ necesar funcționării sistemului de învățământ superior și a suportului instituțional pentru dezvoltare

În anul universitar 2015-2016, în vederea bunei funcționări a sistemului de învățământ superior, a fost completat cadrul normativ cu o serie de hotărâri de guvern și ordine de ministru, reglementări care asigură stabilitatea și predictibilitatea organizării și funcționării sistemului de învățământ superior. Astfel, s-au aprobat: *Nomenclatorul domeniilor și al specializărilor/programelor de studii universitare și a structurii instituțiilor de învățământ superior, Domeniile și programele de studii universitare de master acreditate, Numărul maxim de studenți ce pot fi școlarizați în anul universitar 2016 – 2017*, precum și *Cifrele de școlarizare pentru învățământul superior*. De asemenea, s-au aprobat conținutul și formatul actelor de studii eliberate absolvenților ciclului II - studii universitare de masterat și absolvenților ciclului I și ciclului II de studii universitare oferite comasat.

Ordinele de ministru au vizat creșterea coerenței reglementărilor în domeniu, modificarea sau aprobarea unor noi metodologii sau regulamente de funcționare.

În vederea asigurării interoperabilității sistemelor informatice și a schimbului de date, au fost elaborate și semnate protocoale/convenții între MENCS și alte instituții centrale pentru colectarea și furnizarea de date:

- Protocol MENCS – CNAS, pentru furnizarea datelor referitoare la tinerii cu vârsta cuprinsă între 18 și 26 de ani care urmează un nivel de învățământ preuniversitar/ universitar/ postuniversitar, precum și persoane cu vârsta peste 18 ani, studenți-doctoranzi scutiți de la plata contribuției pentru asigurările de sănătate;
- Convenție MENCS – INS care reglementează conținutul și derularea acțiunilor de cooperare precum și sprijinul reciproc în domeniul sistemului informațional statistic, în scopul completării și dezvoltării capacității de informare și decizie, precum și al întregirii fondului național de date statistice;
- Protocol UEFISCDI – MCSI privind colectarea datelor aferente indicatorilor prevăzuți în cadrul Strategiei naționale privind Agenda Digitală pentru România 2020.

De asemenea, s-a elaborat o propunere de protocol între MENCS/UEFISCDI și MMFPSPV, în vederea interconectării aplicațiilor informatice ale celor două instituții.

II. Facilitarea tranziției de la învățământul secundar la învățământul superior (programul ROSE)

Proiectul privind învățământul secundar (Romania Secondary Education Project – ROSE), finanțat printr-un împrumut acordat de Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BIRD), în valoare totală estimată de 200 milioane euro, va fi implementat pe o perioadă de 7 ani (2015-2022). Componenta 2 a proiectului are în vedere intervenții la nivelul universităților din sistemul public de învățământ, prin acordare de granturi, în valoare totală de 49,1 milioane de euro, pentru a sprijini studenții în situație de risc.

Schema de granturi necompetitive pentru universități va acorda prioritate domeniilor de creștere economică în România, precum: matematică și științele naturii, inginerie, științe biologice și medicină,

sprijinind studenții aflați în situație de risc din circa 300 de facultăți (aproximativ 85% din facultățile din universitățile de stat). În cadrul acestei scheme se vor finanța programe remediale, tutoriat, servicii de sprijin, consiliere și orientare, coaching, târguri de locuri de muncă, ateliere de lucru în domenii specifice, precum și campanii de conștientizare.

În vederea pregătirii schemei de granturi pentru universități, au fost derulate activități de comunicare și diseminare, fiind selectat un consultant în vederea elaborării manualului de granturi pentru învățământul superior.

III. Asigurarea accesului egal și creșterea participării în învățământul superior

Creșterea capacității universităților de a asigura accesul la programe de studii pentru persoane provenite din medii dezavantajate socio-economic și încurajarea studenților proveniți din aceste medii să-și finalizeze studiile, se realizează prin aplicarea metodologiei de finanțare, pentru anul 2016, aprobată prin O.M. nr. 3632/2016 privind aprobarea Metodologiei de alocare și utilizare a fondului pentru dezvoltarea instituțională a instituțiilor de învățământ superior de stat.

Metodologia de repartizare a finanțării suplimentare, implementată în anul 2016, include și un set de indicatori de calitate privind orientarea regională și echitatea socială și urmărește stimularea universităților pentru realizarea acțiunilor de sprijinire a studenților. Pentru pilotare, a fost propus un indicator care să stimuleze, la nivel de universitate, finalizarea studiilor de către studenții proveniți din medii dezavantajate socio-economic. Sintagma "studenți din medii dezavantajate socioeconomic" are în vedere acele persoane cu domiciliul în mediul rural sau orașe sub 10.000 de locuitori, provin din centre de plasament, aparțin unor grupuri etnice dezavantajate (romi), persoane cu dizabilități ș.a.

La admiterea din ultimii ani, au fost acordate între 555 - 622 locuri distincte tinerilor romi la admiterea în învățământul superior de stat. În anul universitar 2016/ 2017, pe lângă cele 622 locuri de la ciclul de licență, s-au acordat și 265 de locuri distincte pentru admiterea la ciclul de master.

Prioritizarea investițiilor pentru reabilitarea clădirilor cu risc seismic și a căminelor studențești s-a realizat prin cuprinderea în Programul național de investiții a 54 de obiective de investiții destinate unităților de învățământ superior de stat și 15 de obiective de investiții destinate unităților aflate în subordinea ministerului. În cursul anului 2016, au fost finalizate 4 obiective de investiții după cum urmează:

- Centrul de Transfer Tehnologic "CETRANSINO" la Universitatea din Pitești;
- Institutul de Cercetări Horticole Avansate al Transilvaniei USAMV Cluj-Napoca;
- Căminul din str. Occidentului nr.7 al Academiei de Studii Economice din București;
- Spații de învățământ și cazare din Predeal ale Academiei de Studii Economice din București.

IV. Susținerea integrității și îmbunătățirea activității consiliilor academice; garantarea autonomiei universitare, asociată cu răspunderea publică

Pentru exercitarea atribuțiilor sale, MENCS a constituit registre de experți și s-a sprijinit pe organisme consultative, la nivel național, alcătuite pe criterii de prestigiu profesional și moral:

- Consiliul Național de Statistică și Prognoză a Învățământului Superior (CNSPIS);
- Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (CNATDCU);
- Consiliul Național al Cercetării Științifice (CNCS);
- Colegiul Consultativ pentru Cercetare-Dezvoltare și Inovare (CCCDI);

- Consiliul Național pentru Finanțarea Învățământului Superior (CNFIS);
- Consiliul Național al Bibliotecilor Universitare (CNBU);
- Consiliul de Etică și Management Universitar (CEMU);
- Consiliul Național de Etică a Cercetării Științifice, Dezvoltării Tehnologice și Inovării (CNECSDTI).

MENCS a asigurat suportul informatic pentru înscrierea și selectarea membrilor consiliilor/comisiilor naționale. Instrumentul informatic operațional a fost actualizat, în vederea utilizării pentru constituirea CNATDCU și CNSPIS. S-au adăugat module noi în portalul *brainmap.ro* – de înregistrare a experților naționali și internaționali, având și funcționalități de validare și evaluare a aplicațiilor înregistrate.

În domeniul studiilor universitare de doctorat, în anul 2016, în scopul recredibilizării școlilor doctorale și a consolidării integrității academice, au fost adoptate noi reglementări. Modificările legislative au fost adoptate ca urmare a recomandărilor cuprinse în Raportul grupului de lucru constituit în decembrie 2015, din 10 experți recomandați de universități și Academia Română (raport ce poate fi consultat pe site-ul Ministerului Educației), pe baza recomandărilor survenite în urma dezbaterii publice, precum și a discuțiilor din Guvernul României. Astfel, prin Hotărârea de Guvern nr. 134/2016 privind modificarea și completarea Codului studiilor universitare de doctorat, aprobat prin HG nr. 681/2011, se descriu procedurile de acordare și de retragere a titlului de doctor.

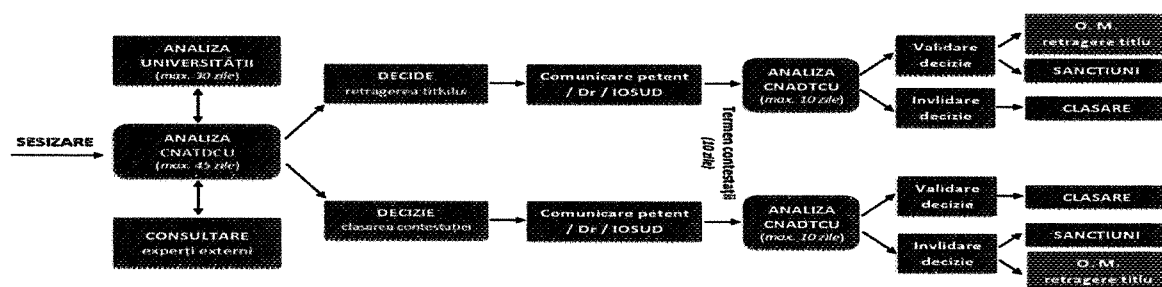
- Orice persoană fizică sau juridică poate sesiza în scris Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (CNATDCU) cu privire la nerespectarea standardelor de calitate sau de etică profesională, inclusiv cu privire la existența plagiatului, în cadrul unei teze de doctorat, indiferent de data susținerii acesteia și indiferent de data acordării titlului de doctor.
- În termen de 45 de zile, CNATDCU trebuie să se pronunțe cu privire la această sesizare. Decizia CNATDCU poate fi contestată în termen de 10 zile, Consiliul având alte 10 zile pentru analiza acesteia. Deciziile CNATDCU vor deveni obligatorii pentru ministru, care va trebui să emită ordinul de retragere a titlului și eventualele sancțiuni pentru școlile doctorale. Având în vedere responsabilitatea școlii doctorale în acordarea titlului de doctor, în perioada de analiză a sesizării, CNATDCU va cere și o decizie a instituției organizatoare de studii universitare de doctorat, cu privire la obiectul acesteia. Astfel, procedura privind retragerea titlurilor de doctor se întinde pe durata a maxim 2 luni și 5 zile.
- În cazul în care CNATDCU constată nereguli, propune ministrului aplicarea următoarelor sancțiuni, în funcție de gravitatea situației:
 - Retragerea calității de conducător de doctorat;
 - Retragerea titlului de doctor;
 - Retragerea acreditării școlii doctorale.

Totodată, actul normativ introduce o serie de prevederi care întăresc caracterul public al tezei de doctorat:

- Rezumatul tezei este publicat pe site-ul universității sau, după caz, al Academiei Române și poate fi consultat public după emiterea dispoziției de numire a comisiei de susținere;
- Teza în format tipărit poate fi consultată la biblioteca universității sau, după caz, a Academiei Române cu cel puțin 20 de zile înainte de data fixată pentru susținerea publică;
- Dacă doctorandul nu optează pentru publicarea distinctă a tezei sau a unor capitole din aceasta, forma digitală a tezei este făcută publică și va putea fi accesată liber pe platforma națională după emiterea dispoziției de acordare a titlului de doctor;
- Dacă doctorandul optează pentru publicarea distinctă a tezei de doctorat sau a unor capitole din aceasta, el primește un termen de grație de maximum 24 luni pentru realizarea acestei publicări;
- După publicarea tezei sau a unor capitole din aceasta, autorul are obligația de a notifica IOSUD asupra acestui fapt și de a transmite indicația bibliografică și un link la publicație, care vor fi făcute apoi publice pe platforma națională.

- După acordarea titlului de doctor, în termen de maxim 30 de zile, IOSUD are obligația transmiterii unui exemplar tipărit al tezei de doctor la Biblioteca Națională a României.

În acest context, Guvernul a adoptat încă o reglementare, prin OUG nr. 4/2016 privind modificarea și completarea Legii Educației Naționale nr.1/2011, referitoare la încetarea efectelor juridice a diplomei de doctor.

V. Creșterea competitivității instituțiilor de învățământ superior prin îmbunătățirea calității și a finanțării bazate pe criterii obiective

A fost elaborat Ghidul de evaluare a domeniilor de master, ghid care va deveni parte a Metodologiei de evaluare externă, a standardelor, a standardelor de referință și a listei indicatorilor de performanță a Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Superior, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 1418/2006, cu modificările și completările ulterioare. În urma discuțiilor în cadrul Consiliului ARACIS, Ghidul va fi supus dezbaterilor publice.

Metodologia de evaluare externă, procedurile și ghidurile aferente proceselor de evaluare externă desfășurate de către ARACIS se află în curs de actualizare, pentru a se asigura concordanța deplină cu Standardele și liniile directoare pentru asigurarea calității în învățământul superior, aprobate în 2015 la Conferința de la Erevan de către miniștrii responsabili cu învățământul superior din Spațiul European al Învățământului Superior. De asemenea, se are în vedere adaptarea la legislația în vigoare din domeniul învățământului superior, precum și înglobarea experienței agenției din activitatea curentă, a solicitărilor și observațiilor actorilor implicați în procesele de evaluare a calității, pentru a răspunde nevoilor instituțiilor de învățământ superior și ale societății, în general. În perioada 2015-2016, au fost revizuite standardele specifice ale Comisiilor permanente de specialitate ARACIS. Procesul este în curs de finalizare, operându-se observațiile primite în urma procesului de consultare publică.

Compatibilizarea domeniilor ARACIS cu cele CNATDCU a început prin reevaluarea de către ARACIS a modului în care acestea corespund competențelor atribuite comisiilor de experți permanenți de specialitate ai ARACIS. Această activitate continuă, fiind făcute propuneri în acest sens. Urmează etapa de consultare a universităților și a celorlalți actori interesați, inclusiv studenți și angajatori.

Prin aplicarea Ordinului nr. 3530/2016 privind aprobarea Metodologiei de alocare a fondurilor bugetare pentru finanțarea de bază și finanțarea suplimentară a instituțiilor de învățământ superior de stat din România, pentru anul 2016, au fost create stimulente financiare (finanțare suplimentară) pentru instituții de învățământ superior care au elaborat programe noi cu privire la competențele transversale și antreprenoriale. De asemenea, s-au utilizat în continuare, în cadrul Metodologiei de repartizare a finanțării

suplimentare, indicatori privind resursa umană (exemplu: indicatorul privind calitatea resursei umane, indicatorul privind impactul activității științifice/ creației artistice și cel privind performanța activității științifice/creației artistice).

Prin aplicarea Ordinului ministrului nr. 3632/2016 privind aprobarea Metodologiei de alocare și utilizare a fondului pentru dezvoltarea instituțională a instituțiilor de învățământ superior de stat, alocarea acestuia s-a realizat pe baze competiționale. Pentru anul 2016, au fost implementate 31 de proiecte de dezvoltare instituțională, domeniile pentru care s-au depus proiecte fiind:

- a) echitate socială - creșterea incluziunii sociale și sporirea accesului la învățământul superior (inclusiv cele privitoare la consilierea și orientarea în carieră);
- b) internaționalizarea învățământului superior din România;
- c) asigurarea transparenței în gestiunea studenților și implementarea Registrului matricol unic al universităților din România;
- d) asigurarea funcționării în bune condiții a grădinilor botanice universitare și a stațiunilor didactice din subordinea universităților.

Prin Ordinul ministrului nr. 5014/2016 privind constituirea și utilizarea fondului pentru finanțarea situațiilor speciale care nu pot fi integrate în formula de finanțare a instituțiilor de învățământ superior de stat, din suma alocată în bugetul național pentru finanțarea instituțională a universităților s-a constituit un fond distinct pentru finanțarea situațiilor speciale care nu pot fi integrate în formula de finanțare, denumit în continuare FSS.

FSS este la dispoziția ministrului educației și se repartizează instituțiilor de învățământ superior de stat care solicită sprijin pentru finanțarea situațiilor speciale care presupun cheltuieli urgente sau neprevăzute, apărute în timpul exercițiului bugetar și care nu au fost cuprinse în bugetul inițial.

Sumele alocate din FSS instituțiilor de învățământ superior de stat pot fi folosite pentru:

- a) asigurarea resurselor necesare instituțiilor de învățământ superior pentru organizarea/desfășurarea unor activități ocazionale (conferință, simpozion, workshop) de interes național, programate de către minister sau de către universități, în scopul dezvoltării activității didactice și de cercetare desfășurată de instituțiile de învățământ superior;
- b) susținerea acțiunilor desfășurate de universități pentru dezvoltarea internaționalizării, prin participarea la proiecte educaționale și de cercetare comune cu universități de prestigiu, participarea la târguri și expoziții internaționale de educație etc.;
- c) susținerea implicării instituțiilor de învățământ superior în acțiuni cu participarea studenților/pentru studenți, menite să contribuie la creșterea calității și prestigiului învățământului superior din țara noastră;
- d) finanțarea unor situații speciale care contribuie la atingerea obiectivelor prevăzute în cadrul Strategiei Europa 2020 și în Strategia națională pentru învățământ terțiar 2015 - 2020 și care nu sunt finanțate prin fonduri europene;
- e) asigurarea resurselor necesare pentru susținerea activităților extracurriculare ale studenților (participarea la conferințe internaționale, participarea la concursuri profesionale internaționale, participarea la festivaluri artistice etc.);
- f) asigurarea derulării activității curente a instituțiilor de învățământ superior, în condițiile în care veniturile nu mai pot acoperi costurile necesare, ca urmare a unui management defectuos care afectează desfășurarea procesului didactic. Alocarea fondurilor se face pentru o perioadă limitată la maximum 6 luni în 2 ani bugetari. Acest proces este condiționat de implementarea unui program de restructurare/plan de măsuri, asumat de senatul universității și aprobat de MENCS, cu avizul prealabil al Consiliului Național pentru Finanțarea Învățământului Superior;
- g) asigurarea, în timpul exercițiului financiar, a finanțării acelor cheltuieli cu caracter neprevăzut și de urgență care nu au fost cuprinse în bugetul inițial.

A crescut acuratețea bazei informaționale a finanțării învățământului superior din România. Au fost realizate analize și fundamentări pentru propunerile CNFIS privind continuarea implementării finanțării studiilor universitare prin granturi dimensionate pe baza unor standarde de cost specifice domeniilor de studii (aplicare pentru studiile universitare de doctorat, propunere de extindere eşalonată și pentru celelalte cicluri de studii universitare: licența și master) și creșterea cuantumului finanțării pe student.

VI. Corelarea programelor de studii universitare cu cerințele angajatorilor

Actualizarea Nomenclatorului domeniilor și al specializărilor/programelor de studii universitare și a structurii instituțiilor de învățământ superior pentru anul universitar 2016 – 2017, s-a realizat în baza Hotărârea Guvernului nr. 376/2016, respectiv a Hotărârii Guvernului nr. 654/2016, iar domeniile și programele de studii universitare de master acreditate și numărul maxim de studenți ce pot fi școlarizați în anul universitar 2016 – 2017 au fost aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 402/2016 modificată și completată prin Hotărârea Guvernului nr. 664/2016

În scopul asigurării funcționării unităților de analiză și gestiune previzională a solicitărilor pieței muncii, a fost demarat proiectul *Dezvoltarea capacității Ministerului Educației Naționale și Cercetării Științifice de monitorizare și prognoză a evoluției învățământului superior în raport cu piața muncii – SIPOCA 3* (cu o durată de implementare de 26 luni, începând cu data de 13 iunie 2016). Acest proiect are ca obiectiv general îmbunătățirea durabilă a capacității administrației centrale în domeniul educației și formării profesionale, prin optimizarea structurii, dezvoltarea, testarea/pilotarea și implementarea instrumentelor, proceselor și practicilor de management și de asemenea, prin elaborarea și derularea programelor de formare care să contribuie la dezvoltarea competențelor manageriale și a leadership-ului personalului de execuție și de conducere. Obiectivul proiectului pe termen lung este asigurarea capacității MENCS de a aborda cele trei domenii principale de acțiune ale Strategiei Naționale pentru Învățământ Terțiar (SNIT) 2015-2020, respectiv:

- Consolidarea guvernantei, finanțării, monitorizării și evaluării învățământului terțiar;
- Îmbunătățirea calității și relevanței învățământului terțiar;
- Dezvoltarea angajamentelor față de economie, în special legătura cu piața muncii și inovarea/antreprenoriatul.

Colectările de date au fost realizate sistematic pe de o parte de către MENCS prin Direcția Generală pentru Învățământ Superior (DGIS) în colaborare cu CNFIS – UEFISCDI, iar pe de alta de către INS, răspunzând unor necesități diferite. INS colectează datele pentru beneficiari la nivel național (Administrația Prezidențială, Parlamentul României, Guvernul României, ministere și instituții ale administrației publice etc.), respectiv la nivel internațional (EUROSTAT, UNESCO, OECD, Banca Mondială). Sistemul de colectare a datelor dezvoltat de către MENCS prin DGIS în colaborare cu CNFIS – UEFISCDI are o natură funcțională, gestionând date statistice primare utilizate ca indicatori unitari și compuși pentru a se putea asigura gestionarea și managementul sistemului național de învățământ universitar.

În vederea consolidării instrumentelor de monitorizare a inserției absolvenților de învățământ superior pe piața muncii, s-a menținut propunerea de pilotare în Metodologia de finanțare pentru anul 2017, a indicatorului de calitate privind monitorizarea angajabilității studenților. Acest tip de indicator a determinat universitățile să implementeze proceduri interne pentru colectarea de informații cu privire la statutul socio-profesional și locul de muncă al absolvenților studiilor de licență și de master din ramura de știință (la 12 luni de la absolvire), în vederea realizării de analize și publicarea online a principalelor rezultate ale acestor analize.

Consolidarea platformei informatice SAPM a facilitat accesul universităților și instituțiilor centrale la instrumentele de monitorizare necesare pentru dezvoltarea și implementarea de studii de cercetare instituționale și naționale, privind percepția studenților și absolvenților legată de procesul educațional și corelarea acestuia cu parcursul profesional.

Consolidarea sistemului de practică din perioada studiilor universitare s-a realizat prin proiectarea stagiilor care să susțină beneficiarii în planificarea carierei, prin diseminarea și promovarea unor norme și proceduri specifice (referitoare la internship, stagii de practică, voluntariat) accentuându-se beneficiile multiple (pentru student, pentru instituția de învățământ, pentru angajator), precum și prin integrarea în Metodologia de finanțare a unui indicator de calitate privind activitatea de practică pentru ciclul de studii de licență.

VII. Promovarea parteneriatelor și consolidarea învățării pe tot parcursul vieții

Formarea profesională continuă a reprezentat o componentă majoră a politicilor în domeniul învățării pe tot parcursul vieții și s-a desfășurat pe două dimensiuni:

a) formarea profesională prin programe de calificare, inițiere, perfecționare, specializare organizate de furnizori de formare profesională autorizați și formarea la locul de muncă, organizată de angajatori pentru personalul propriu;

b) evaluarea competențelor obținute pe alte căi decât cele formale, prin centre de evaluare a competențelor obținute pe alte căi decât cele formale autorizate în condițiile legii.

Autoritatea Națională pentru Calificări (ANC) a sprijinit instituțiile de învățământ superior în organizarea de programe de studii de formare și dezvoltare profesională continuă în scopul aplicării ordinului ministrului nr. 5160/2015 privind organizarea de programe de studii postuniversitare de educație permanentă de către instituțiile de învățământ superior acreditate.

Instituțiile de învățământ acreditate, în calitate de furnizori de formare profesională pentru adulți, organizatoare de programe de studii postuniversitare de educație permanentă au avut, la rândul lor, obligația de a transmite ANC toate informațiile referitoare la aceste programe de studii, pentru înscrierea în Registrul Național al Calificărilor din Învățământul Superior (RNCIS), respectiv în Registrul Național al Absolvenților (RNA), registre gestionate de ANC conform prevederilor legale în vigoare.

A fost implementat Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2015/983 al Comisiei din 24 iunie 2015 privind procedura de eliberare a cardului profesional european și de aplicare a mecanismului de alertă în temeiul Directivei 2005/36/CE a Parlamentului European și a Consiliului. Cardul profesional european (European Professional Card, EPC) este o procedură electronică utilizată pentru a obține recunoașterea calificărilor profesionale în altă țară din UE, deocamdată fiind aplicată doar pentru calificările: asistent medical generalist, farmacist, fizioterapeut, ghid montan, agent imobiliar.

A fost asigurată reprezentarea activă în cadrul Comitetului de management al Programului Erasmus+, fiind decise, alături de reprezentanții celorlalte State Membre, prioritățile de finanțare și de implementare ale Programului. La nivel național, au fost asigurate condițiile pentru aplicarea Programului, prin adoptarea HG nr. 771/2016 pentru modificarea și completarea HG nr. 76/2005 privind înființarea Agenției Naționale pentru Programe Comunitare în Domeniul Educației și Formării Profesionale (ANPCDEFP), iar pentru implementarea Programului Erasmus+ în România, au fost realizate demersurile pentru monitorizarea și supravegherea activităților.

În anul 2016, un număr de 70 de universități au fost finanțate prin Programul Erasmus+, pentru mobilitatea a 7100 de studenți și 3069 de profesori, pentru anul academic 2016/2017. Un număr de 30 de universități au fost finanțate pentru 2000 de mobilități, dinspre și către țări din afara programului (țări partenere), în anul academic 2016/2017. De asemenea, au fost selectate și contractate 7 proiecte de parteneriat strategic Erasmus+ în domeniul învățământului superior, coordonate de universități din România.

Pe parcursul anului 2016, au fost gestionate contractele a 72 de universități, prin care 6.900 de studenți și 3.000 de cadre universitare au participat la mobilități spre țările programului, precum și contractele a 25 de universități pentru 1.700 de mobilități în afara țărilor programului. În această perioadă au fost gestionate 6 proiecte de parteneriat strategic selectate în 2015. Rata de absorbție în programul Erasmus+ este 100% la contractare și 98,5 % realizare (după analiza rapoartelor finale).

Aplicarea OUG nr. 41/2016 privind stabilirea unor măsuri de simplificare la nivelul administrației publice centrale și pentru modificarea și completarea unor acte normative a impus actualizarea și simplificarea unor prevederi privind recunoașterea diplomelor.

Urmare a aplicării OMECS nr. 5800/2015 privind înregistrarea instituțiilor de învățământ superior acreditate din România în Sistemul de informare al pieței interne – IMI, în anul 2016 au fost organizate mai multe sesiuni de instruire la care au fost invitați utilizatorii IMI desemnați de universitățile acreditate din România. Pentru sistemul de alerte a fost activat accesul începând cu luna ianuarie 2016 pentru autoritățile competente pentru profesiile reglementate în România, iar utilizatorii IMI desemnați de aceste autorități au fost instruiți în luna iulie 2016 la București.

VIII. Internaționalizarea învățământului superior

În vederea elaborării unei Strategii privind internaționalizarea învățământului superior, s-a constituit la nivelul MENCS un grup de lucru format din experți. Pentru dezvoltarea acestei strategii (ce conține ținte pentru anul 2030), se identifică prioritățile privitoare la internaționalizarea învățământului superior, prin chestionarea a 56 de universități. Ministerul a deschis o linie de finanțare de proiecte din Fondul de Dezvoltare Instituțională, care a avut ca scop sprijinirea universităților românești în dezvoltarea și realizarea activităților de internaționalizare, în special pentru elaborarea și implementarea propriilor strategii instituționale.

Metodologia de finanțare aplicată în anul 2016 a inclus o categorie de indicatori privind orientarea internațională a universităților (mobilitate studenți, participare la programe internaționale, atragere de studenți străini). Au fost adăugați, în vederea pilotării, indicatori privind mobilitățile profesionale, parteneriatele instituționale, doctoratele în cotutelă, indicatori de calitate privind parteneriatele active în vederea susținerii programelor de studii universitare în cotutelă și a programelor/proiectelor de cercetare în parteneriat cu alte universități din afara țării (exemplu: mobilități universitare, programe de master joint-degree, programe de doctorat în cotutelă), număr de absolvenți de programe în colaborare internațională, programe joint-degree (specific pentru ciclurile de studii de licență și master).

Stimularea universităților, în a-și promova oferta educațională pe portalul *Study in Romania* (SiR), s-a realizat prin reglementarea obligativității universităților de a-și asuma promovarea ofertei educaționale, la nivel național și internațional. Portalul este funcțional și accesibil de către toate universitățile. Pentru

facilitarea accesului și actualizării programelor de studii în portal, UEFISCDI a asigurat activitățile de îmbunătățire și administrare, iar website-ul www.studyinromania.gov.ro a fost sincronizat cu nomenclatorul RMU. Pentru promovarea portalului și atragerea de studenți internaționali a fost realizată o campanie de social-media.

În vederea participării la programul de cercetare EUROSTUDENT VI, operaționalizarea platformei SAPM (studenți, absolvenți și piața muncii) a continuat cu pregătirea și actualizarea instrumentelor necesare și adaptarea chestionarului pentru implementarea la nivel național a studiului de cercetare care urmărește analiza condițiilor de viață și de studiu ale studenților.

România a participat la procesul decizional în cadrul Uniunii Europene și la elaborarea programelor europene dedicate învățământului superior. În cadrul reuniunilor Consiliului Educație organizate în perioada de referință (noiembrie 2015, februarie, mai și noiembrie 2016), au fost adoptate mai multe documente cu impact în domeniul învățământului universitar. Reprezentanții MENCS au participat la dezbaterile organizate în cadrul grupurilor de lucru care au avut ca obiective: monitorizarea Procesului Bologna (BFUG), implementarea angajamentelor cheie, noile obiective EHEA, cooperarea internațională, sprijinul pentru foaia de parcurs a Republicii Belarus și revizuirea Suplimentului la diplomă, conform programului de lucru al Procesului Bologna pentru perioada 2015-2018.

Începând din luna martie 2016, România a preluat președinția *Alianței Internaționale pentru Memoria Holocaustului (IHRA)*, ca o recunoaștere internațională a progreselor importante realizate de țara noastră în ultimul deceniu, privind formarea noilor generații în spiritul combaterii manifestărilor anti-semite, rasiste și xenofobe, al asumării trecutului istoric și comemorării victimelor Holocaustului.

Conferința *Diaspora în cercetarea științifică și învățământul superior*, desfășurată la Timișoara sub înaltul patronaj al Președintelui României în perioada 25-28 aprilie 2016, a adus în dezbatere, în workshopurile exploratorii, tematici de interes precum: relațiile internaționale în era globalizării, educația pentru inovație - cum răspund sistemele de educație noilor generații, inovația în cercetare, educație și cultură, în științe și toate domeniile vieții sociale.

În anul universitar 2015-2016, MENCS a facilitat semnarea unui număr de șapte documente bilaterale cu Franța (2), Egipt, Vietnam, Palestina, Cipru, Luxemburg.

În anul academic 2015-2016, România a acordat un total de 315 luni-bursă în cadrul programului regional de mobilități academice CEEPUS, în principal către Ungaria, Slovacia și Serbia (vezi Fig.13.) și a primit 536 de luni-bursă, în principal din partea Ungariei, Austriei și Poloniei (vezi Fig. 14.).

- În perioada iunie – august 2016, un număr de 63 de cetățeni străini au participat la Cursurile de Vară de limbă și civilizație română, organizate de Universitatea Babeș Bolyai din Cluj Napoca, Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași, Universitatea din Craiova și Universitatea „Ovidius” din Constanța, în baza documentelor bilaterale cu 10 state (Bulgaria, Cehia, Grecia, Italia, Federația Rusă, Portugalia, Polonia, Slovacia, Serbia, Turcia).

Fig. 13. Situația bursierilor acceptați la studii în România în baza documentelor de colaborare bilaterală sau unilaterală

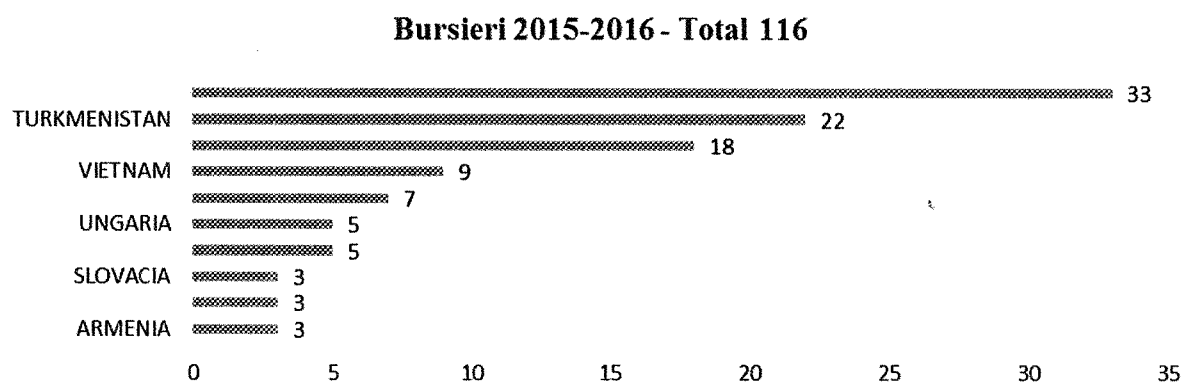

Fig. 14. Situația studenților străini beneficiari de burse de studiu în România în anul universitar 2015-2016

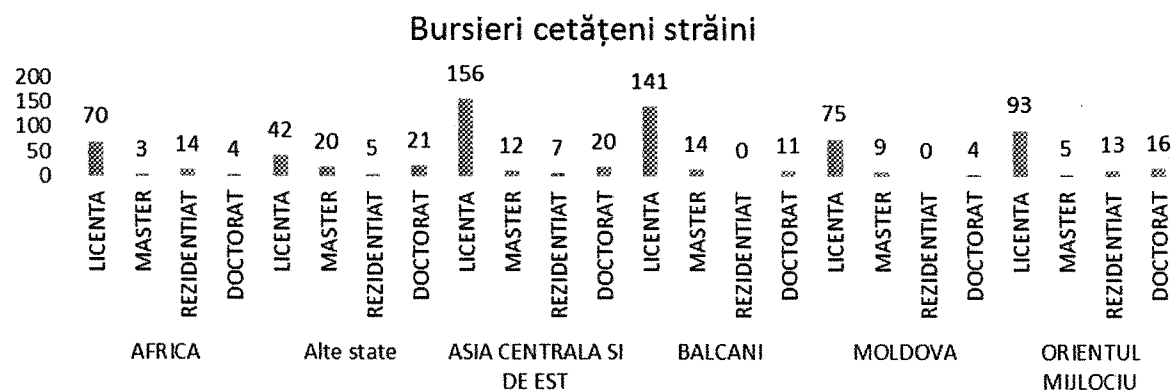
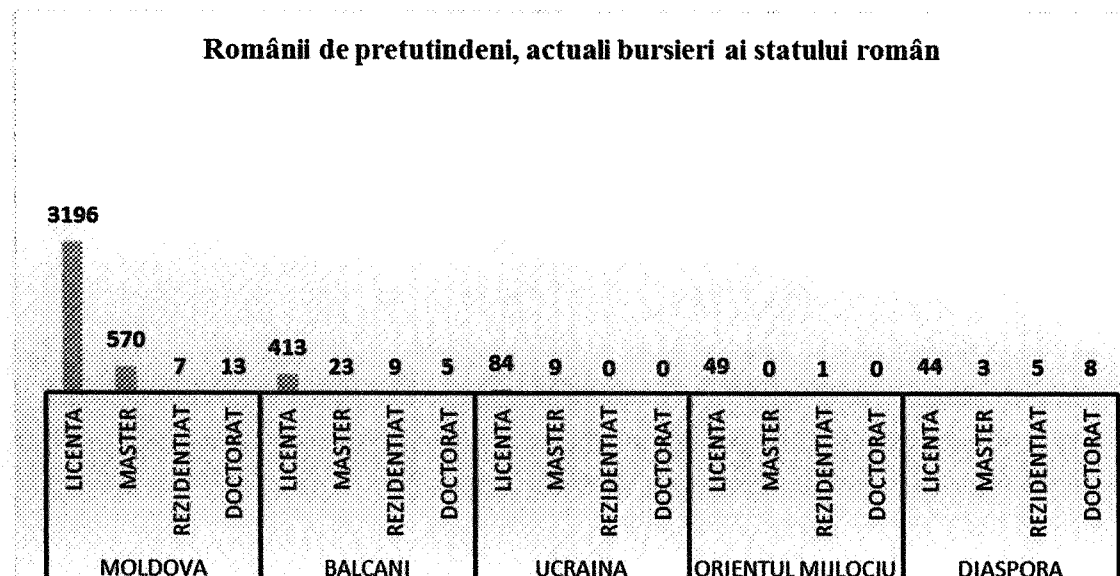
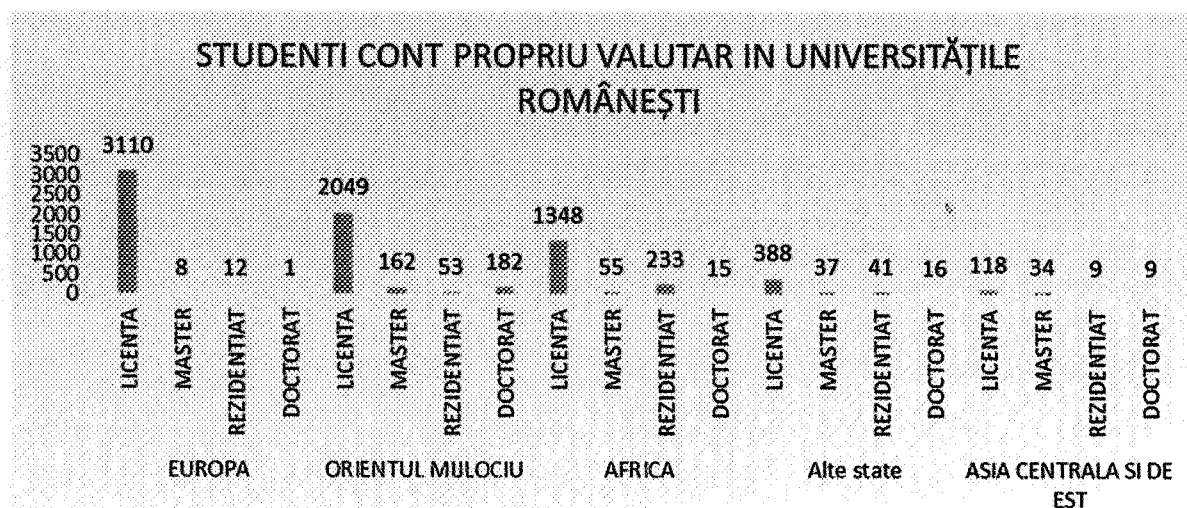

Fig. 15. Situația etnicilor români beneficiari de burse în România în anul universitar 2015-2016

În anul universitar 2015-2016, un număr de 7880 de cetățeni străini au fost înscriși la studii universitare pe cont propriu valutar.

Fig. 16. Studenți care au studiat pe cont propriu valutar în România

Agencia de Credite și Burse de Studii (ACBS) a organizat și desfășurat concursurile pentru acordarea burselor de studii/cercetare/cursuri de vară în străinătate, în statele cu care România are încheiate documente de colaborare bilaterală: Armenia, Azerbaidjan, Belgia Valonă, Bulgaria, Cehia, China, Coreea de Sud, Croația, Cuba, Federația Rusă, Grecia, Iordania, Iran, Israel, Mexic, Nigeria, Palestina, Polonia, Serbia, Slovacia, Turkmenistan, Ungaria și Vietnam.

S-au organizat concursuri pentru acordarea burselor de cercetare și formare postuniversitară și postdoctorală "Vasile Pârvan" la Accademia di Romania din Roma și "Nicolae Iorga" la Istituto Romeno di Cultura e Ricerca Umanistica din Veneția și pentru acordarea burselor de doctorat la Institutul Universitar European de la Florența.

Aproximativ 200 de tineri au beneficiat de burse de studii în străinătate, prin ACBS.

Grupul de lucru constituit din reprezentanți ai ACBS, ai Ministerului Finanțelor Publice, ai Fondului Național de Garantare și membri ai Cabinetului ministrului (MENCS) a identificat nevoia unui sistem de acordare a unor credite pentru studenți prin care statul să sprijine tinerii proveniți din familii cu venituri reduse să-și finanțeze educația universitară în România, prin împrumuturi bancare garantate de stat.

Institutul Limbii Române (ILR) asigură păstrarea, dezvoltarea și afirmarea identității lingvistice și culturale, prin promovarea limbii române, în medii academice și școlare din întreaga lume. Pentru a-și îndeplini misiunea, acesta organizează și susține lectorate de limba română în universități din străinătate, cursul de limbă, cultură și civilizație românească (LCCR) în unități de învățământ din state membre ale Uniunii Europene și atestarea cunoștințelor de limba română, ca limbă străină. În anul universitar 2015-2016, au funcționat 49 de lectorate, cu 50 de lectori, în 29 de țări. Lectoratele nou deschise au fost cele de la Universitatea din Komotini, Grecia și de la Universitatea de Stat din Comrat, Republica Moldova, ceea ce reprezintă o premieră în fiecare dintre cele două țări. De asemenea, s-a reușit încheierea unui Protocol interinstituțional cu Institutul Pontifical Oriental de la Vatican, în baza căruia se va deschide primul lectorat din Statul Papal.

Centrul Național de Recunoaștere și Echivalare a Diplomelor (CNRED) a participat, în calitate de Centru ENIC/NARIC, în perioada 2016/2017, ca partener în implementarea a două proiecte internaționale având ca beneficiari Asociația CIMEA – NARIC Italia și Centrul Național de Informare și Documentare (NACID) – ENIC/NARIC Bulgaria. Aceste proiecte au avut ca obiectiv crearea de baze de date cu tipizatele de diplome din statele partenere în vederea facilitării recunoașterii acestora.

În cadrul inițiativei de cooperare Reuniunea Asia-Europa (Asia-Europe Meeting -ASEM), CNRED a dat curs inițiativei reprezentanților Chinei de a completa profilul de țară în domeniul educației și recunoașterii studiilor în cadrul portalului Asian National Information Centres Coordinating Website (ANICCW) creat în vederea facilitării schimbului de informații cu statele din zona Asiei (<http://www.aniccw.net/>).

În calitate de Coordonator Național pentru Recunoașterea Calificărilor Profesionale, CNRED a participat la inițiativa lansată de Comisia Europeană privind crearea cadrului comun de formare pentru profesia de Inginer civil, în baza Directivei 2005/36/CE privind recunoașterea calificărilor profesionale, cu modificările și completările ulterioare. Participarea s-a bazat pe consultarea cu instituțiile de învățământ superior reprezentative, de profil.

IX. Creșterea transparenței și consultarea cu toate părțile interesate

„România Educată” este proiectul de țară al Administrației Prezidențiale care reprezintă începutul renașterii societății pe valori, dezvoltarea unei culturi a succesului bazată pe performanță, muncă, talent, onestitate și integritate.

Prima etapă (2016-2017), este dedicată unei dezbateri ce își dorește să antreneze întreaga societate în construirea unei viziuni pe termen lung privind sistemul național de educație și cercetare, viziune care să sprijine apoi identificarea opțiunilor strategice ale României și transformarea lor în obiective de țară. La activitățile desfășurate în perioada 1 aprilie – 1 octombrie 2016 au fost invitați să participe toți actorii din societate, ONG-uri și experți, de la școli și universități la profesori și elevi, părinți și angajatori, cetățeni și autorități publice.

Transparentizarea finanțării universităților de stat s-a realizat prin actualizarea site-ului CNFIS cu datele privind rezultatele finanțării învățământului superior (date statistice la nivel de universitate, privind studenții, absolvenții și alocațiile bugetare destinate finanțării instituționale). A fost elaborat și publicat Raportul public anual privind finanțarea învățământului superior, raport care prezintă o analiză mai detaliată a rezultatelor repartizării la nivel național, pe subcomponente, și detaliat, pe universități, a alocațiilor bugetare destinate finanțării instituționale anuale.

Prin operaționalizarea sistemului informatic RMU - anul universitar 2015/2016, pentru anul I, datele pentru universitățile de stat au fost încărcate 100%, iar pentru anii superiori (anul universitar 2015/2016) ponderea încărcării este de aproximativ 80%.

Încărcarea platformei ANS, dezvoltată de Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării (UEFISCDI) în cadrul proiectului PODCA "*Politici publice fundamentate în Învățământul Superior: o premisă necesară pentru dezvoltarea României*", cu datele statistice raportate în perioada 1 ianuarie 2016 - 1 octombrie 2016, a asigurat raportarea unitară a datelor pentru toate universitățile din România. De asemenea, calcularea indicatorilor de calitate corespunzători metodologiei de finanțare pentru anul 2016 s-a realizat pe baza datelor colectate în ANS.

UEFISCDI a inițiat demersuri de interoperare și schimb de date cu Ministerul Muncii (exemplu: RMU și REVISAL), în vederea interconectării cu aplicațiile existente la nivelul ministerelor MENCS și MMFPSPV. Au continuat demersurile de finalizare a dezvoltării și operaționalizarea platformei REI

(Registrul Educațional Integrat).

Operaționalizarea platformei de gestionare a doctoratelor a continuat cu completarea modului de gestiune a tezelor de doctorat (înregistrarea de către IOSUD, validarea de către MENCS și evaluarea de către CNATDCU). Modulul *Operaționalizarea sistemului de preluare, evaluare și informare privind tezele de doctorat și gestionare a titlurilor universitare* a fost dezvoltat și este operațional din luna iunie 2016 în platforma REI (Registrul Educațional Integrat). Acesta facilitează înregistrarea tezelor de doctorat (de către IOSUD-ul fiecărei universități), validarea acestora (de la nivelul MENCS) și evaluarea de către membrii CNATDCU și comisiile acestuia. Sunt înregistrate pe platformă aproximativ 1240 teze de doctorat, dintre care, pentru aproximativ 725 teze s-a finalizat evaluarea, existând pe platformă rapoartele individuale și raportul final de evaluare.

În sensul creșterii transparenței, site-ul MENCS a fost actualizat permanent, iar ordinele de acordare a titlului de doctor, lista școlilor doctorale și a conducătorilor de doctorat au fost postate pe site.

X. Crearea cadrului instituțional pentru monitorizarea și evaluarea măsurilor cuprinse în Strategia Națională pentru Învățământ Terțiar 2015 - 2020

Ținând cont de noile priorități în domeniul educației și formării profesionale (ET 2020), care vizează relansarea și continuarea strategiilor de învățare pe tot parcursul vieții și abordarea etapelor de tranziție din cadrul educației și al formării profesionale, promovând în același timp tranzițiile către și între învățământul profesional și tehnic, învățământul superior și învățarea în rândul adulților, inclusiv învățarea nonformală și informală, precum și tranzițiile de la educație și formare profesională către locul de muncă, s-a avut în vedere promovarea relevanței învățământului superior pentru piața forței de muncă și pentru societate, inclusiv prin intermediul unor informații mai bune și al unei mai bune anticipări a nevoilor și rezultatelor pieței forței de muncă.

Coordonarea implementării și monitorizarea - evaluarea sunt esențiale pentru susținerea măsurilor prevăzute de Strategia Națională pentru Învățământ Terțiar 2015-2020. Astfel, s-a constituit Grupul Tehnic pentru coordonarea implementării și s-a stabilit Planul de acțiune pentru 2016, conținând termene, responsabilități, indicatori, ținte ș.a.

În perioada 2015-2016, Organismul Intermediar MENCS (OI MENCS) a asigurat activitățile specifice de închidere a POSDRU 2007-2014, conform HG nr. 678/2015, precum și activități care contribuie la implementarea Planurilor de Acțiune derivate din cele patru Strategii sectoriale care au reprezentat condiționalități ex-ante. În perioada exercițiului bugetar 2007-2013, OI MENCS a fost responsabil cu gestionarea proiectelor de grant și strategice POSDRU din cadrul axelor prioritare „Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere” și „Corelarea învățării pe tot parcursul vieții cu piața muncii”. Domeniile majore de alocare financiară au fost: calitate în învățământul superior, programe doctorale și postdoctorale în sprijinul cercetării, dezvoltarea resurselor umane din educație și formare profesională.

CAPITOLUL 3. Priorități ale învățământului superior pentru 2017

I. Asigurarea cadrului normativ pentru funcționarea optimă a sistemului de învățământ superior

Ministerul Educației Naționale va elabora reglementările privind:

- Cifrele de școlarizare pentru învățământul superior de stat pentru anul universitar 2017 – 2018;
- Nomenclatorul domeniilor și al specializărilor/programelor de studii universitare și a structurii instituțiilor de învățământ superior pentru anul universitar 2017 – 2018;
- Nomenclatorul domeniilor și programelor de studii universitare de master acreditate și numărul maxim de studenți și a domeniilor de doctorat care pot fi școlarizați în anul universitar 2017 – 2018;
- Actualizarea Metodologiei de evaluare externă, a standardelor, a standardelor de referință și a listei indicatorilor de performanță a Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Superior;
- Metodologia-cadru privind organizarea admiterii în ciclurile de studii universitare de licență, de master și de doctorat pentru anul universitar 2017 – 2018;
- Metodologia de alocare a fondurilor bugetare pentru finanțarea de bază și finanțarea suplimentară a instituțiilor de învățământ superior de stat din România;
- Metodologia de alocare și utilizare a fondului pentru dezvoltarea instituțională a instituțiilor de învățământ superior de stat, pentru anul 2017;
- Metodologia privind constituirea și utilizarea fondului pentru finanțarea situațiilor speciale care nu pot fi integrate în formula de finanțare a instituțiilor de învățământ superior de stat;
- Armonizarea cadrului normativ privind evaluarea studiilor/școlilor doctorale.

II. Asigurarea accesului egal și creșterea participării în învățământul superior printr-o abordare mai bine ținută a nevoilor tinerilor

- Acordarea de granturi universităților pentru a sprijini studenții în situație de risc (proiectul ROSE);
- Realizarea de programe de tip ”punte” pentru elevii de liceu, prin parteneriate licee – universități - piața muncii, programe de tutoriat, gestionate și coordonate de universități;
- Creșterea capacității universităților de a asigura accesul la programe de studii, pentru persoane provenite din medii dezavantajate socioeconomic, prin măsuri specifice;
- Îmbunătățirea capacităților de cazare a studenților;
- Asigurarea gratuității transportului feroviar pentru toți studenții;
- Construcția de cămine studențești noi și reabilitarea/modernizarea sau construcția de cantine studențești;
- Dotarea laboratoarelor de licență/specialitate;

- Crearea, dezvoltarea și asigurarea funcționării unor centre de învățare/laboratoare în universități pentru menținerea studenților aflați în situație de risc, prin dezvoltarea de competențe specifice și asigurarea unor servicii de sprijin academic, aliniate nevoilor studenților;
- Continuarea acordării de locuri distincte tinerilor romi la admiterea în facultăți;
- Susținerea persoanelor cu dizabilități pentru a accesa și finaliza studiile universitare;
- Participarea tinerilor din mediul rural în învățământul terțiar;
- Creșterea bugetului alocat pentru bursele sociale și stabilirea drept criteriu de acordare a bursei sociale a mediului de proveniență;
- Pondere de minim 30% a burselor sociale;
- Îmbunătățirea serviciilor oferite de Centrele de consiliere și orientare în carieră pentru elevi din anii terminali, studenți și absolvenți, în vederea eficientizării activităților acestora.

III. Promovarea guvernantei universitare

- Asigurarea libertății comunității academice de a gestiona propriile programe de studii și conținuturi de învățare/cercetare;
- Întărirea capacității administrative a instituțiilor de învățământ superior privind structura și funcționarea lor internă precum și implicarea mai puternică a factorilor interesați în guvernanta universităților;
- Garantarea autonomiei universitare, concomitent cu întărirea responsabilității și transparenței în instituțiile de învățământ superior;
- Întărirea mecanismelor legale de funcționare a structurilor universitare, astfel încât să fie posibilă o mai bună gestionare a resurselor;
- Respectarea principiului dialogului social și asigurarea accesului la informațiile publice din domeniu;
- Valorificarea experienței personalităților academice de marcă, concomitent cu introducerea unor măsuri de stabilizare și motivare a cadrelor didactice tinere;
- Dezvoltarea calității cercetării universitare prin formare profesională de înalt nivel științific, bazată pe o infrastructură adecvată.

IV. Creșterea relevanței programelor de studii și a competitivității instituțiilor de învățământ superior prin îmbunătățirea calității și a finanțării universitare

- Realizarea clasificării instituțiilor de învățământ și ierarhizarea programelor de studii, printr-un proces transparent, pe baza unor criterii relevante în raport cu rolul universităților în societate, ca un instrument util pentru viitorii studenți în alegerea unui parcurs academic care să răspundă așteptărilor lor, dar și pentru eficientizarea cheltuiii fondurilor publice;

- Operaționalizarea sistemului de evaluare privind tezele de doctorat și asigurarea transparenței procesului;
- Încurajarea studenților cu performanțe deosebite, în vederea valorificării potențialului acestora și atragerii într-o carieră universitară;
- Acordarea de burse dedicate absolvenților care au urmat cursurile universitare sau postuniversitare în străinătate și care se integrează în sistemul național de învățământ și cercetare, participând la programe de formare doctorală sau postdoctorală;
- Încurajarea excelenței în educație și cercetare științifică universitară, prin valorificarea mai eficientă a resurselor;
- Finanțarea corespunzătoare și predictibilă a instituțiilor de învățământ superior din România, cu accent asupra domeniilor cu potențial de creștere, utilizând inclusiv criterii de excelență.

V. Corelarea programelor de studii universitare cu cerințele angajatorilor și dezvoltarea abilităților antreprenoriale ale studenților prin proiecte de afaceri, parteneriate și societăți antreprenoriale

- Centrarea programelor de studii pe dobândirea unor calificări relevante pentru piața muncii;
- Multiplicarea stagiilor de practică de specialitate;
- Implementarea de programe naționale care să promoveze proiecte comune studenți-agenți economici;
- Înființarea de Societăți Antreprenoriale Studențești (SAS) în universități;
- Dezvoltarea și implementarea de instrumente pentru urmărirea parcursului educațional al tinerilor și inserției absolvenților de studii superioare pe piața muncii;
- Încurajarea studenților care vor să înființeze start-upuri și organizarea de sesiuni de proiecte pentru selectarea unor propuneri care să fie înaintate consiliului executiv spre evaluare;
- Organizarea de concursuri pentru atragerea de finanțatori pentru cele mai bune proiecte studențești;
- Abordarea unor subiecte cu aplicabilitate practică la lucrarea de licență și stimularea în consecință a studenților;
- Realizarea de studii cu privire la nevoile agenților economici în ceea ce privește asigurarea cu personal calificat, precum și la inserția absolvenților pe piața muncii.

VI. Consolidarea parteneriatelor între universități, mediul socioeconomic și sectorul nonguvernamental, inclusiv prin dezvoltarea de programe de învățare pe tot parcursul vieții

- Creșterea ofertei universităților privind programe postuniversitare adaptate cerințelor pieței muncii, relevante pentru nevoile de dezvoltare profesională a beneficiarilor;

- Implicarea instituțiilor de învățământ superior în promovarea și susținerea de programe specifice de învățare pe tot parcursul vieții;
- Crearea unui cadru de colaborare între toți actorii implicați – guvern, agenții, companii, sindicate, organizații neguvernamentale - în vederea creșterii gradului de informare în societate cu privire la beneficiile învățării pe tot parcursul vieții.

VII. Susținerea internaționalizării învățământului superior și consolidarea relațiilor internaționale

- Atragerea mai multor studenți non tradiționali în învățământul superior românesc;
- Încurajarea mobilităților studentești și ale cadrelor didactice (Erasmus+ ș.a);
- Participarea la manifestări, concursuri și târguri internaționale;
- Utilizarea în Metodologia de finanțare a unor indicatori privind orientarea internațională a universităților;
- Dezvoltarea programelor de studii în limbi străine, promovarea ofertei educaționale în vederea atragerii de studenți străini, inclusiv din țări terțe, furnizarea de forță de muncă calificată pentru companiile care operează în România;
- Consolidarea relațiilor tradiționale existente între România și diferitele organisme internaționale în domeniul educației;
- Crearea unui cadru instituțional coerent și a unui plan de măsuri în vederea permanentizării colaborării cu diaspora științifică românească;
- Asumarea unui rol activ în cadrul inițiativelor regionale ale Uniunii Europene: Strategia pentru Regiunea Dunării, UE – Asia, UE - America Latină și Caraibe, Parteneriatul estic, America de Nord și Africa etc.;
- Consolidarea programelor oferite etnicilor români din străinătate și celor din diaspora, prin acordarea de burse și sprijinirea deschiderii de filiale ale universităților românești;
- Susținerea lectoratelor de limba română în universități din străinătate.

VIII. Modernizarea infrastructurii universitare și utilizarea de tehnologii IT

- Implementarea unui nou mecanism de finanțare a cluburilor sportive universitare;
- Prioritizarea investițiilor în reabilitarea clădirilor cu risc seismic și a căminelor studentești;
- Operaționalizarea Registrului Educațional Integrat prin corelarea platformelor existente de culegere și analiză de date (Registrul Matricol Unic, Platforma culegere a datelor statistice din învățământul superior pentru finanțare, Baza de date a sistemului de învățământ preuniversitar, Sistemul informatic de preluare, evaluare și informare privind tezele de doctorat și de gestionare a titlurilor universitare);
- Informatizarea completă a parcursului educațional (gimnaziu/liceu/ universitate).

IX. Monitorizarea măsurilor cuprinse în Strategia Națională pentru Învățământ Terțiar 2015 – 2020

- Stabilirea unui set complet de indicatori statistici utilizați pentru evaluarea și monitorizarea politicilor publice din domeniul învățământului superior;
- Întărirea capacității de planificare strategică, monitorizare și evaluare, bazate pe dovezi;
- Implementarea unui sistem de trasabilitate între sistemul educațional și piața muncii prin interconectarea datelor din educație și piața muncii (Bazele de date REVISAL, AJOFM și ANAF);
- Interconectarea bazelor de date ale educației universitare cu cele ale altor ministere și autorități publice.

ANEXĂ

Asigurarea cadrului normativ necesar funcționării sistemului național de învățământ superior

A. Hotărâri de guvern

Nr. crt.	Denumire act normativ
1.	Hotărârea Guvernului nr. 376/2016 privind aprobarea Nomenclatorului domeniilor și al specializărilor/programelor de studii universitare și a structurii instituțiilor de învățământ superior pentru anul universitar 2016 – 2017, modificată și completată prin Hotărârea Guvernului nr. 654/2016
2.	Hotărârea Guvernului nr. 402/2016 privind domeniile și programele de studii universitare de master acreditate și numărul maxim de studenți ce pot fi școlarizați în anul universitar 2016 – 2017, modificată și completată prin Hotărârea Guvernului nr. 664/2016
3.	Hotărârea Guvernului nr. 267/2016 privind aprobarea cifrelor de școlarizare pentru învățământul preuniversitar de stat și pentru învățământul superior de stat în anul școlar/universitar 2016 – 2017
4.	Hotărârea Guvernului nr. 728/2016 privind aprobarea conținutului și formatului actelor de studii care vor fi eliberate absolvenților ciclului II - studii universitare de masterat și absolvenților ciclului I și ciclului II de studii universitare oferite comasat.

B. Ordine de ministru

Nr. crt.	Denumire act normativ
1.	Ordinul ministrului nr. 3107/2016 pentru aprobarea Metodologiei-cadru privind organizarea admiterii în ciclurile de studii universitare de licență, de master și de doctorat pentru anul universitar 2016 - 2017
2.	Ordinul ministrului nr. 3098/2016 privind aprobarea Metodologiei-cadru de organizare și desfășurare a examenelor de licență/diplomă și disertație
3.	Ordinul ministrului nr. 3530/2016 privind aprobarea Metodologiei de alocare a fondurilor bugetare pentru finanțarea de bază și finanțarea suplimentară a instituțiilor de învățământ superior de stat din România, pentru anul 2016
4.	Ordinul ministrului nr. 3632/2016 privind aprobarea Metodologiei de alocare și utilizare a fondului pentru dezvoltarea instituțională a instituțiilor de învățământ superior de stat
5.	Ordinul ministrului nr. 5014/2016 privind constituirea și utilizarea fondului pentru finanțarea situațiilor speciale care nu pot fi integrate în formula de finanțare a instituțiilor de învățământ superior de stat
6.	Ordinul ministrului nr. 3855/2016 privind aprobarea Metodologiei de primire la studii și școlarizare a cetățenilor străini în unitățile de învățământ preuniversitar/instituțiile de învățământ superior de stat și particular acreditate, în anul școlar/universitar 2016 - 2017

7.	Ordinul ministrului nr. 5916/2016 privind aprobarea numărului de locuri - granturi de studii (anul I) finanțate de la bugetul de stat din instituțiile de învățământ superior de stat
8.	Ordinul ministrului nr. 3482/2016 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare al Consiliului Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare
9.	Ordinul ministrului nr. 3485/2016 privind lista programelor recunoscute de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare și utilizate la nivelul instituțiilor de învățământ superior organizatoare de studii universitare de doctorat și al Academiei Române, în vederea stabilirii gradului de similitudine pentru lucrările științifice
10.	Ordinul ministrului nr. 4106/2016 privind componența nominală a Consiliului Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare
11.	Ordinul ministrului nr. 5381/2016 pentru modificarea Regulamentului de organizare și funcționare al Consiliului Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare, aprobat prin Ordinul ministrului educației naționale și cercetării științifice nr. 3.482/2016
12.	Ordinul ministrului nr. 5382/2016 privind funcționarea școlilor doctorale în anul universitar 2016-2017

Lista Tabelelor

Tabel 1. Rețeaua sistemului național de învățământ superior, perioada 2009 - 2015	4
Tabel 2. Numărul de studenți înscriși în învățământ superior de licență, perioada 2009-2015	5
Tabel 3. Evoluția populației rezidente în România, perioada 2009-2015	6
Tabel 4. Numărul persoanelor înscrise în învățământul superior, pe programe de studii, perioada 2013-2015	7
Tabel 5. Evoluția numărului de studenți înscriși în învățământul superior de licență, perioada 2009-2015...	9
Tabel 6. Evoluția numărului de studenți înscriși în învățământul superior de licență, pe forme de învățământ, perioada 2009-2015	9
Tabel 7. Evoluția numărului de studenți înscriși în învățământul superior de licență, pe forme de proprietate, perioada 2009-2015.....	10
Tabel 8. Evoluția numărului de studenți înscriși în învățământul superior de licență, în funcție de țara de origine, pe forme de proprietate, perioada 2013-2015	11
Tabel 9. Evoluția numărului de studenți înscriși în învățământul superior de licență, pe profiluri de studii, perioada 2009 - 2013.....	12
Tabel 10. Evoluția numărului de studenți înscriși în învățământul superior de licență, pe grupe de specializări (conform noii clasificări ISCED-F), perioada 2014-2015.....	12
Tabel 11. Numărul studenților înscriși în învățământul superior de licență pe grupe de specializări și forme de proprietate, 2015/2016.....	13
Tabel 12. Numărul studenților din învățământul superior de licență, în funcție de durata programelor de studiu, pe grupe de specializări, 2015/2016	14
Tabel 13. Evoluția numărului de studenți înscriși la studii universitare de masterat, perioada 2014-2015 ..	14
Tabel 14. Evoluția numărului de studenți înscriși la studii universitare de master, pe forme de proprietate, perioada 2014-2015.....	15
Tabel 15. Evoluția numărului de studenți înscriși la studiile de master, pe grupe de specializări (conform noii clasificări ISCED-F), perioada 2014-2015.....	15
Tabel 16. Numărul studenților înscriși la studii universitare de master, pe grupe de specializări și forme de proprietate, 2015/2016	16
Tabel 17. Evoluția numărului de persoane înscrise la programe postuniversitare, pe grupe de specializări (conform noii clasificări ISCED-F), perioada 2014-2015.....	17
Tabel 18. Evoluția numărului cursanților înscriși la studii universitare de doctorat și postdoctorale, pe forme de proprietate, perioada 2013-2015	17
Tabel 19. Evoluția duratei medii de frecventare a învățământului superior, perioada 2009-2015.....	19
Tabel 20. Evoluția numărului de studenți participanți la învățământul superior de licență, pe vârste, perioada 2009-2015	19
Tabel 21. Evoluția ratelor specifice de cuprindere pe vârste în învățământul superior de licență, perioada 2009-2015.....	20
Tabel 22. Evoluția ratei brute de cuprindere în învățământul superior de licență, perioada 2009-2015.....	21
Tabel 23. Situația școlară a studenților din învățământul universitar de licență, pe forme de studii, 2014/2015.....	22
Tabel 24. Distribuția studenților din învățământul superior de licență promovați la sfârșit de an, pe grupe de specializări, 2014/2015.....	22
Tabel 25. Număr de absolvenți ai învățământului superior, pe programe de studiu	23

Tabel 26. Absolvenți de succes ai învățământului superior, pe programe de studiu, 2014/2015	23
Tabel 27. Numărul de absolvenți ai învățământului superior de licență, perioada 2009-2015	23
Tabel 28. Distribuția absolvenților studiilor de licență, pe forme de proprietate	24
Tabel 29. Distribuția studenților înscriși și a absolvenților de succes la examenul de licență, pe forme de proprietate, 2014/2015	24
Tabel 30. Structura personalului angajat în învățământul superior, perioada 2009-2015	26
Tabel 31. Evoluția personalului didactic din învățământ superior, perioada 2009-2015	26
Tabel 32. Evoluția numărului cadrelor didactice pe funcții didactice, perioada 2009-2015	28
Tabel 33. Ponderea personalului didactic feminin în învățământul superior, perioada 2009-2015	28
Tabel 34. Ponderea personalului didactic feminin în învățământul superior, pe funcții didactice.....	29
Tabel 35. Numărul de studenți ce revine unui cadru didactic în învățământul superior, perioada 2009-2015	29

Lista Graficelor

Fig. 1. Evoluția numărului de facultăți și a numărului de studenți înscriși în învățământul superior de licență, perioada 2009-2015	5
Fig. 2. Distribuția pe regiuni de dezvoltare a facultăților și a studenților cuprinși în învățământul superior de licență, 2015/2016	6
Fig. 3. Distribuția persoanelor înscrise în învățământul superior, pe programe de studii și pe forme de proprietate, 2015/2016	8
Fig. 4. Distribuția numărului de studenți înmatriculați în învățământul superior de licență, pe forme de proprietate, perioada 2009-2015.....	10
Fig. 5. Distribuția numărului studenților înscriși în învățământul superior de licență, pe grupe de specializări și pe forme de proprietate, 2015/2016.....	13
Fig. 6. Distribuția studenților înscriși la studiile de master, pe grupe de specializări și forme de proprietate, 2015/2016.....	16
Fig. 7. Distribuția cursanților înscriși la studii doctorale, pe grupe de specializări, 2015/2016.....	18
Fig. 8. Distribuția cursanților înscriși la licență, master și doctorat, pe grupe de specializări, 2015/2016 ...	18
Fig. 9. Distribuția numărului de studenți din învățământul superior de licență, pe vârste, perioada 2009-2015.....	20
Fig. 10. Distribuția absolvenților din învățământul superior pe grupe de specializări, 2014/2015	25
Fig. 11. Evoluția personalului angajat în învățământul superior, perioada 2009-2015.....	27
Fig. 12. Distribuția personalului angajat în învățământul superior, pe categorii de personal și pe forme de proprietate, 2015/2016	27
Fig. 13. Situația bursierilor acceptați la studii în România în baza documentelor de colaborare bilaterală sau unilaterală.....	40
Fig. 14. Situația studenților străini beneficiari de burse de studiu în România în anul universitar 2015-2016	40
Fig. 15. Situația etnicilor români beneficiari de burse în România în anul universitar 2015-2016.....	40
Fig. 16. Studenți care au studiat pe cont propriu valutar în România	41

Lista de abrevieri

ALTE – Association of Language Testers in Europe
ANC – Autoritatea Națională pentru Calificări
ANFP – Agenția Națională a Funcționarilor Publici
ANOFM – Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă
ARACIS – Agenția Română pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior
ASEM – Parteneriatul Estic, Asia-Europe Meeting
CE – Comisia Europeană
CEDEFOP – European Centre for the Development of Vocational Training
CEEPUS – Programul Central European de Schimburi Academice
CNATDCU – Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare
CNC – Cadrul Național al Calificărilor
CNCIS – Cadrul Național al Calificărilor din Învățământul Superior
CNFIS – Consiliul Național pentru Finanțarea Învățământului Superior
CNSPIS – Consiliul Național de Statistică și Prognoza a Învățământului Superior
CVT – continuing vocational training
EHEA – Spațiul European al Învățământului Superior
ECTS – European Credit Transfer and Accumulation System
EQAR – European Quality Assurance Register
EUA – European University Association
EUROSTAT – Oficiul de Statistică al Comunităților Europene
FESI – Fondul European Structural și de Investiții
FSE – Fondul Social European
HE – Higher Education

HG – Hotărâre a Guvernului
ÎÎS – Instituții de învățământ superior
IMI – Sistemul de Informare al Pieței Unice
INS – Institutul Național de Statistică
IOSUD – Instituție organizatoare de studii universitare de doctorat
IPT – Învățământ Profesional și Tehnic
ISE – Institutul de Științe ale Educației
ISCED – The International Standard Classification of Education
IUE – Institutului Universitar European de la Florența
MCSI – Ministerul Comunicațiilor și Societății Informaționale
MENCS – Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice
MMFPSPV – Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice
NBCC Romania – National Board for Career Counselling
OCDE – Organisation for Economic Cooperation and Development
OG – Ordonanță de Guvern
OM – Ordin de Ministru
OUG – Ordonanță de Urgență a Guvernului
POCA – Programul Operațional Capacitate Administrativă
POCU – Programul Operațional Capital Uman
PODCA – Programul Operațional pentru Dezvoltarea Capacității Administrative
RCC – Regional Cooperation Council
RMU – Registrul Matricol Unic
RMUR – Registrul Matricol al Universităților din România
RNC – Registrul Național al Calificărilor
RNCIS – Registrul Național al Calificărilor din Învățământul Superior
RNCP – Registrul Național al Calificărilor Profesionale din România
RST – Recomandările specifice de țară

SEE - Spațiul Economic European
SEECp - The South-East European
Cooperation Process
SEIS - Spațiul European al Învățământului
Superior
SUERD - Strategia UE pentru Regiunea
Dunării
SMIS – Sistemul Unic de Management al
Informației

SNIE - Sistemul Național de Indicatori
pentru Educație
UE – Uniunea Europeană
UEFISCDI – Unitatea Executivă pentru
Finanțarea Învățământului Superior,
Cercetării, Dezvoltării și Inovării